

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра фінансів

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

О.О. Шеремет

«__» _____ 20__ р.

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Л.В. Шірінян

«__» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ МАГІСТР

зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування

на тему: **«Амортизаційна політика і перспективи оновлення основного капіталу підприємства»**

Виконала: здобувач 2 курсу 11М групи

Фоміна Вікторія Сергіївна

(прізвище та ініціали)

Керівник: Бойко Світлана Василівна

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент:

Колос І. В.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань.

Здобувач _____

(підпис)

Київ – 2021 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра фінансів

Освітній ступінь магістр

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
(назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

«___» _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Фоміної Вікторії Сергіївни

1. Тема роботи Амортизаційна політика і перспективи оновлення основного капіталу підприємства

керівник проекту (роботи) Бойко С.В., к.е.н., доцент.

затверджені наказом закладу вищої освіти від «16» жовтня 2020 р. № 843-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 24 грудня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи: статті, матеріали періодичних видань, законодавчі та нормативно-правові акти законодавчих органів України, матеріали монографій, навчальних посібників, статистичні дані, фінансова звітність ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

4. Зміст пояснювальної записки:

Розділ 1. Теоретичні основи амортизаційної політики підприємства

Розділ 2. Аналіз амортизаційної політики на ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Розділ 3. Шляхи підвищення ефективності амортизаційної політики та перспективи оновлення основного капіталу підприємства

5. Перелік графічного матеріалу: _____

рис. 1.1. Основні концепції амортизації, рис. 1.3. Джерела фінансування відтворення основних засобів, табл.2.1. Аналіз динаміки власного капіталу компанії

ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.2. Аналіз динаміки доходів та витрат ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.3. Динаміка елементів операційних

витрат підприємства ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.5. Фінансові результати діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.6. Аналіз

показників ліквідності ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.7. Аналіз

показників фінансової стійкості ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.9.
Аналіз рентабельності ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.10. Склад і динаміка основних виробничих засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.12.
Аналіз технічного стану основних виробничих засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.2.15.
Оцінка ефективності амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.3.1.
Прогнозована сума амортизації на 2020 рік, нарахована за допомогою різних методів ТОВ «Молочна компанія «Галичина», табл.3.2.
Обсяг чистого прибутку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» з використанням різних методів амортизації, табл.3.3.
Обсяг грошового потоку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» з використанням різних методів амортизації, табл.3.4.
Методи нарахування амортизації в різних країнах.

6. Консультанти розділів проекту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
I	Бойко С.В.		
II	Бойко С.В.		
III	Бойко С.В.		

7. Дата видачі завдання 16 жовтня 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Вибір теми, написання заяви і узгодження плану кваліфікаційної роботи з керівником	15.10.2020	
2	Робота над 1-м розділом та перевірка керівником	09.11.2020	
3	Робота над 2-м розділом та перевірка керівником	30.11.2020	
4	Робота над 3-м розділом та перевірка керівником	21.12.2020	
5	Оформлення готової роботи на попередній захист	24.12.2020	
6	Подання кваліфікаційної роботи з підтвердження керівника на перевірку академічного плагіату.	21.01.2021	
7	Підпис остаточного варіанту роботи завідувачем кафедри	02.02.2021	

Здобувач

_____ **Фоміна В.С.**
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ **Бойко С.В.**
 (підпис) (прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Фоміна В. С. «Амортизаційна політика і перспективи оновлення основного капіталу підприємства»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Національний університет харчових технологій, Київ, 2021.

Дипломна робота присвячена розв'язанню теоретичних та практичних проблем, що виникають при формуванні ефективної амортизаційної політики та визначенню перспектив оновлення основного капіталу підприємства.

Кваліфікаційна робота включає в себе вступ, три розділи, висновки, перелік використаних джерел і додатків.

У вступі викладено актуальність теми та сформувано завдання здійсненого дослідження.

У першому розділі кваліфікаційної роботи розкрито економічну сутність амортизації та амортизаційної політики підприємства, визначено основні теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства та наведено основні методи оновлення основного капіталу.

Другий розділ було здійснено загальний аналіз підприємства та його фінансової служби, проведено аналіз основних показників фінансової діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина» та здійснено оцінку ефективності амортизаційної політики підприємства.

У третьому розділі розглянуто основні напрями підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства, надано рекомендації щодо оптимізації амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина», а також досліджено міжнародний досвід формування амортизаційної політики підприємства та можливості його імплементації в діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

***Ключові слова:** амортизація, амортизаційна політика, основний капітал, технічне переозброєння, модернізація, реконструкція.*

SUMMARY

Fomina V. «Depreciation policy and prospects for renewal of fixed capital of the enterprise».

Thesis for the master's degree in specialty 072 – Finance, Banking and Insurance. National University of Food Technologies, Kyiv, 2021.

Thesis is devoted to solving theoretical and practical problems that arise in the formation of effective depreciation policy and determine the prospects for updating the fixed capital of the enterprise. The work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources and appendices.

The introduction substantiates the relevance of the topic and formulates the objectives of the study.

The first section reveals the essence of depreciation and depreciation policy of the enterprise, identifies the main theoretical aspects of the formation of depreciation policy of the enterprise and presents the main methods of renewal of fixed capital.

The second section carried out a general analysis of the enterprise and its financial service, an analysis of the main indicators of financial activity of LLC «Dairy Company» Galychyna» and an assessment of the effectiveness of the depreciation policy of the enterprise.

The third section discusses the main areas of improving the efficiency of fixed capital of the enterprise, provides recommendations for optimizing the depreciation policy of LLC «Dairy Company» Galychyna», and explores the international experience of depreciation policy of the company and the possibility of its implementation in the activities of LLC «Dairy Company «Galychyna».

Key words: *depreciation, depreciation policy, fixed capital, technical re-equipment, modernization, reconstruction.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна сутність амортизації та амортизаційної політики підприємства.....	11
1.2. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства.....	19
1.3. Методи оновлення основного капіталу підприємства.....	26
Висновки до розділу 1	33
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА».....	35
2.1. Економічна характеристика підприємства та його фінансової служби	35
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	46
2.3. Аналіз ефективності амортизаційної політики підприємства	51
Висновки до розділу 2	59
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	61
3.1. Напрями підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства	61
3.2. Рекомендації щодо оптимізації амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина».	67
3.3. Міжнародний досвід формування амортизаційної політики підприємства та можливості його імплементації в діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина».....	75
Висновки до розділу 3	81
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	87
ДОДАТКИ.....	93

ВСТУП

Актуальність теми. Динамічний розвиток економіки та виробничих потужностей на сучасному етапі неможливий без постійного оновлення виробництва та його матеріально-технічної бази, основу якої складають основні засоби підприємства. За умов ринкової економіки інструментом забезпечення відтворення основних засобів є амортизація.

Розробка обґрунтованої амортизаційної політики дає можливість підтримувати належний технічний рівень підприємства, збільшувати обсяг виробництва продукції завдяки використанню амортизації як додаткових фінансових ресурсів, знижувати собівартість виробів через зменшення витрат на обслуговування та управління виробництвом, а також підвищувати фондівіддачу та прибутковість підприємства. Саме амортизаційні відрахування посідають одне з основних місць серед джерел самофінансування за рахунок своєчасного оновлення основних засобів і формування амортизаційного фонду, а також гнучкого реагування на кон'юктурні зміни ринку.

Амортизаційна політика дає змогу альтернативно підійти до визначення розмірів амортизаційних відрахувань для оптимізації управління витратами і фінансовими результатами підприємства, допомагає накопичувати необхідні фінансові ресурси і раціонально використовувати їх в господарській діяльності підприємства. Проте існує проблема вибору оптимального методу нарахування амортизації основних засобів та формування ефективної амортизаційної політики на підприємстві, що і зумовило актуальність теми дипломної роботи.

На сьогодні існує досить значний науковий доробок відомих вітчизняних та зарубіжних науковців, які висвітлювали у своїх працях теоретичні, практичні та методологічні засади формування ефективної амортизаційної політики на підприємстві. Проблеми амортизаційної політики та її роль у процесі відтворення основного капіталу досліджували провідні вітчизняні економісти: Баб'як Н. Д. [2], Безуглий А. О. [4], Білий Є. Л. [5], Бондар О. В. [6],

Виговська Н. Г. [8], Городянська Л. В. [11], Дерев'янка С. І. [12], Забеліна І. О. [15], Заволока С. В. [16], Овод Л. В. [30], Орлов П. А. [31], Ошмарін Я. В. [33], Хотомлинський О. В. [53], а також багато зарубіжних вчених: Андерсен Х. [28], Ван Бред М. [52] Колдуелл Д. [28], Нідлз Б. [28], Хендріксен Е. [52] та інші. Проте проблема вибору методів амортизаційної політики та удосконалення політики управління нею є актуальною і на сьогодні.

Таким чином, особливої уваги набуває проблема здійснення підприємствами такої амортизаційної політики, яка призведе до ефективного використання та своєчасного оновлення основних засобів, формування амортизаційного фонду, зменшення витрат та збільшення прибутку підприємства.

Метою дипломної роботи є формування на підприємстві ефективної амортизаційної політики та визначення перспектив оновлення основного капіталу підприємства.

Завдання роботи:

- визначити економічну сутність амортизації та амортизаційної політики підприємства;
- дослідити теоретичні аспекти формування амортизаційної політики на підприємстві;
- визначити методи оновлення основного капіталу на підприємстві;
- провести загальний аналіз підприємства та його фінансової служби;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства;
- провести аналіз ефективності амортизаційної політики підприємства;
- визначити напрями підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства;
- розробити рекомендації щодо оптимізації амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина»;

– дослідити міжнародний досвід формування амортизаційної політики підприємства та можливості його імплементації в діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Об'єктом дипломної роботи є амортизаційна політика підприємства та визначення шляхів її вдосконалення.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти формування амортизаційної політики та оновлення основного капіталу підприємства.

Методи дослідження. При написанні дипломної роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: узагальнення та порівняння – для розкриття економічної сутності амортизації та амортизаційної політики підприємства; аналіз категорій, індукція, дедукція та спостереження – для визначення загальних, теоретичних аспектів формування амортизаційної політики на підприємстві та методів оновлення основного капіталу; економічного моделювання – для визначення найбільш оптимального методу нарахування амортизаційних відрахувань. Також а процесі дослідження використовувався метод економічного аналізу – для визначення фінансовго стану підприємства, змін амортизаційних нарахувань при використанні різних методів амортизації та ефективності амортизаційної політики підприємства. Для побудови таблиць та проведення комплексного аналізу підприємства було використано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Word та Microsoft Excel.

Інформаційною базою є статті, матеріали періодичних видань, законодавчі та нормативно-правові акти законодавчих органів України, матеріали монографій, навчальних посібників, статистичні дані, а також фінансова звітність ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Практичне значення одержаних результатів полягають в тому, що висновки і наведені рекомендації щодо оптимізації амортизаційної політики, можуть бути використані в практиці управління основними засобами, що амортизуються, а також в процесі реалізації ефективної амортизаційної

політики підприємства. Практичні розробки, магістерської дипломної роботи можна використати при розробці оптимальної амортизаційної політики з врахування особливостей господарської діяльності підприємства у сучасних умовах розвитку ринкової економіки.

Апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження в процесі написання дипломної роботи були підготовлені і представлені тези на Міжнародній науково-практичній конференції «WISSENSCHAFTLICHE ERGEBNISSE UND ERRUNGENSCHAFTEN: дві тисячі двадцятий рік» (Наукові результати та досягнення: дві тисячі двадцятий рік), що проходила в Мюнхені 25 грудня 2020 року [51].

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність амортизації та амортизаційної політики підприємства.

Безперервний процес виробництва потребує постійного відтворення фізично та морально зношених та застарілих основних засобів. Необхідною умовою відновлення засобів праці є поступове відшкодування їхньої вартості, яке здійснюється через амортизацію.

Термін «амортизація» походить від латинського «amortisatio», що перекладається як «погашення» [13, с. 438]. Проте сьогодні немає однозначного трактування і чіткого визначення даного поняття, що підтверджує важливість вирішення цього питання. Різні підходи до трактування поняття «амортизація» представлено в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення поняття «амортизація»

Автор	Визначення
Нідлз Б., Андерсен Х., Колдуелл Д. [28, с. 257]	Амортизація – це процес перенесення вартості виробничих потужностей, яка повинна розподілятися протягом терміну їх експлуатації шляхом розподілу на звітні періоди, протягом яких ці потужності мають продуктивну корисність.
Хендріксен Е., Ван Бред М. [52, с. 331]	Амортизація є методом раціонального та систематичного розподілу вартості придбаних активів за звітними періодами, протягом яких очікується отримання прибутку від використання цих активів. Під амортизацією розуміють річні відрахування, які показують обсяг капіталу, який було використано в процесі виробництва в окремі роки.
Загородній А. Г. [17, с. 69]	Амортизація – це знос основних засобів, основою обчислення якого є первісна вартість основних засобів, а їх відновлювальна вартість на момент їх зносу, тобто вартість їх відтворення на цей момент.
Задорожний З. М. [18, с.169]	Амортизація відбувається як щомісячне відшкодування зношення необоротних активів.
Чебанова Н. В. [54, с. 307]	Амортизація – систематичний розподіл амортизаційної суми активу протягом терміну його корисної експлуатації.

Продовження таблиці 1.1

Шем'якіна Н. В. [56 с. 18]	Амортизація – це ресурс відтворення, що сприяє відновленню основних засобів.
Покропивний С. Ф. [37, с. 35]	Амортизація – це процес перенесення авансованої раніше вартості засобів праці на вартість виготовленої продукції з метою їх повного відшкодування.
Гальчинський А. С., Єщенко П. С. [9, с. 45]	Амортизація – це заміщення в грошовій формі зношених засобів праці поступовим перенесенням вартості на продукт, що виробляється.

Ці автори, надаючи своє трактування терміну амортизації, наводять наступні докази. Вартість, що переноситься на продукт основними та оборотними засобами, відповідно до відмінності способу їх обігу, створює дві частини фонду відшкодування: вартість відшкодування основних засобів та вартість відшкодування оборотних засобів.

Визначення амортизації у сучасній економіці найбільш повно виражені в п'яти концепціях амортизації, що зображено на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Основні концепції амортизації [43, с. 30]

Сутність податкової концепції амортизації полягає в тому, що встановлюється зв'язок між доходами підприємства від продажу продукції, що виготовляється за допомогою основних засобів та між податком на прибуток, що сплачується підприємством до державного бюджету.

Наступна концепція – це бухгалтерська, яка розглядає амортизацію як частину бухгалтерських операцій. Метою таких операцій є забезпечення систематичного списання вартості основних засобів на готову продукцію і акумулювання за рахунок цих коштів амортизаційного фонду на бухгалтерських рахунках. Концепція передбачає, що амортизація є виміром зносу основних засобів підприємства. Знос основних засобів – це сума амортизаційних відрахувань основного засобу з початку терміну його використання.

Згідно законодавчої концепції поняття амортизації визначається відповідно до нормативно-правових актів. Даний підхід визначає правові засади та можливості здійснення амортизаційних розрахунків.

П'ятою концепцією є інвестиційна, яка трактує амортизацію як джерело фінансування капітальних інвестицій. Існування такої концепції впливає з того, що амортизація – це частина грошового потоку, а в умовах нерентабельного функціонування українських підприємств вона виступає основним джерелом коштів для інвестування в основний капітал підприємства.

Отже, амортизація – це комплексна економічна категорія, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів через знос на виготовлену продукцію з метою акумулювання грошових коштів для відшкодування витрат під час їх відтворення.

Для повного розкриття економічної сутності амортизації важливим є визначення її основних функцій.

1. Функція відшкодування вартості зносу основних засобів – амортизаційні відрахування покликані відшкодувати вартість спожитих засобів праці, тобто амортизаційний фонд повинен відповідати вартості капіталу, який йому необхідно відшкодувати.

2. Відтворювальна функція – це функція, що пов'язана з постійним рухом коштів з метою відновлення та відтворення фізичного та морального

зносу основних засобів за рахунок акумулювання в амортизаційному фонді необхідної кількості грошових коштів.

3. Накопичувальна функція – це забезпечення акумулювання амортизаційних відрахувань в амортизаційному фонді. З даною функцією амортизації пов'язане питання доцільності нецільового використання амортизаційного фонду, коли в процесі виробництва не вистачає оборотних коштів, то амортизація може використовуватись як резерв коштів для поповнення обігового капіталу чи служити джерелом одержання прибутку у разі вкладання їх в цінні папери.

4. Функція регулювання передбачає встановлення та використання законодавчих норм та нормативів для здійснення амортизаційних розрахунків. У цьому випадку амортизація впливає на формування розміру бази податку на прибуток і надає можливість регулювати підприємством кількість податків, що сплачується, тоді як для держави дає можливість ефективно реалізовувати загальну фіскальну політику.

5. Облікова функція – це функція, що пов'язана з відображенням реальних витрат засобів праці на виробництво продукції.

6. Стимулююча функція надає ожливість забезпечувати умови для постійного оновлення всіх основних засобів. Амортизаційний фонд є додатковим джерелом коштів підприємства, що покращує їх фінансове становище та дозволяє посилити виробничо-технічний потенціал підприємства.

4. Інноваційна функція амортизації відповідає за відтворення основних засобів на інноваційному рівні спираючись на розвиток науково-технічного прогресу.

5. Науково-технічна функція забезпечує розвиток та пришвидшення темпів науково-технічного прогресу. Створення ефективного механізму відтворення амортизації та формування раціональної амортизаційної політики сприяє відтворенню основних засобів та сприяє розвитку виробничого потенціалу підприємства.

6. Калькуляційна функція – це визначення рівня витрат на виробництво та продаж продукції. У собівартість виробленої продукції включається амортизація основних засобів [30, с. 66].

Розглядаючи економічну сутність амортизації необхідно звернути особливу увагу на форми прояву сутності амортизації, як економічної категорії до яких можна віднести такі:

1. Грошовий вираз частини матеріалізованої вартості основних засобів, яка спожита в процесі виробництва нового продукту. Так як частину вартості основних засобів спожито, враховується залишкова вартість – це різниця між первісною вартістю та нарахованим зносом, який рівний сумі амортизаційних відрахувань.

2. Елемент витрат на виробництво продукції. Амортизаційне відрахування – це елемент собівартості виробничої продукції. Постійне збільшення вартості основних засобів підвищує частку амортизаційних відрахувань у складі витрат з виробництва при зниженні собівартості виробленої продукції.

3. Амортизаційни фонд грошових накопичень, який призначений для фінансування витрат на відновлення і капітальний ремонт основних засобів.

4. Важливий фактор стимулювання для підвищення ефективності виробництва за рахунок більш раціонального і повного використання потужності основних засобів, що підвищує фондівіддачу [55, с. 219].

Різні підходи до визначення поняття «амортизаційна політика» наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2.

Визначення поняття «амортизаційна політика»

Автор	Визначення
Виговська Н. Г. [8, с. 59]	Амортизаційна політика – це складова частина загальнодержавної політики формування власних фінансових ресурсів, яка полягає в оптимізації потоку власних засобів, що реінвестуються у виробничу діяльність.
Ошмарін Я. В. [33, с. 165]	Амортизаційна політика – це сукупність дій та заходів, спрямованих на координацію процесів нарахування та використання амортизаційних відрахувань.

Овод Л. В. [30, с. 66]	Амортизаційна політика – це вибір і оптимальне поєднання способів, правил і методики нарахування та обліку амортизації, встановлення порядку використання амортизаційних відрахувань для відтворення основних фондів відповідно до умов господарювання і амортизаційної політики держави.
------------------------	---

З наведених визначень видно, що деякі автори визначають амортизаційну політику як одну із складових загальнодержавної політики. Також згадано про поділ амортизаційної політики на два рівні – макрорівень та мікрорівень

Амортизаційна політика має такі основні властивості:

1. Наявність мети функціонування – будь-яка політика має мету свого функціонування, яка визначає концепцію її реалізації.

2. Цілісність і частинність. Амортизаційна політика є цілісною та єдиною множиною, яку утворюють, взаємодіючи один з одним сумісні частини.

3. Наявність зв'язків, що означає наявність сильних і діючих взаємних зв'язків між елементами системи.

4. Впорядкованість – елементи підпорядковані певним правилам і законам.

5. Наявність інтеграційних якостей – передбачає, що має бути досягнута така ціль, яка належить політиці в цілому і яка відсутня в елементах [39].

Амортизаційна політика має сприяти ефективному використанню основних засобів як на рівні держави, так і на рівні підприємства, що представлено на рисунку 1.2.

Рис.1.2. Рівні амортизаційної політики [5, с. 164]

Основними складовими амортизаційної політики на мікрорівні – на рівні підприємства є такі:

1. Оцінка і переоцінка основних засобів – проведення переоцінки основних засобів різними методами.
2. Визначення термінів корисного використання основних засобів і застосування міжнародних стандартів нарахування амортизації, що дозволяє достовірніше оцінювати господарську діяльність підприємства.
3. Оптимальний вибір методів нарахування амортизації – обирати такі методи нарахування амортизації, які будуть відображати схему роботи підприємства в частині споживання економічних вигод, що отримуються від активу.
4. Забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань, тобто вкладання коштів у виробництво для забезпечення доходу на рівні рентабельності власного капіталу, який необхідний для відновлення зношеного майна.
5. Запобігання надмірному моральному і фізичному зносу основних засобів – постійне оновлення основних засобів, впровадження нової техніки і технологій, вдосконалення ремонтно-експлуатаційного обслуговування, здійснення своєчасного і якісного технічного переозброєння, реконструкції та модернізації виробництва.
6. Оптимізація податкових платежів, що проявляється в тому, що збільшення амортизаційних відрахувань сприяє зниженню податкових платежів і зростанню власних фінансових ресурсів [39].

Основними елементами амортизаційної політики на рівні держави (макрорівень) є:

1. Взаємозв'язок амортизаційної політики з інвестиційною, що вказує на співвідношення між амортизаційними відрахуваннями та інвестиціями і характеризує темпи розвитку економіки, а також можливість забезпечення

відтворення основного капіталу та напрями відрахування на впровадження інновацій.

2. Розробка економічно доцільних термінів корисного використання основних засобів, які повинні враховувати фізичний і моральний знос, очікуване використання активу, а також різні обмеження на використання основних засобів.

3. Реалізація ефективних механізмів нарахування амортизації, тобто використання найбільш прийняттого варіанту нарахування амортизації виходячи з цілей і завдань національної економіки.

4. Створення таких умов, що забезпечують використання амортизаційних відрахувань – забезпечення амортизаційним фондом, який надає максимальну віддачу, а також забезпечує на державному рівні сприятливі умов для виконання основних цілей, таких як: покращення інвестиційного клімату в країні, ефективність основного капіталу з гнучкістю під впливом негативних економічних явищ та інші.

5. Податкові пільги при здійсненні прискорення оновлення основних засобів через забезпечення регулювання величини прибутку підприємства та всіх податків.

6. Методичне керівництво розробкою і реалізацією амортизаційної політики – здійснюється підготовка пакету нормативно-правової документації, управління процесами впровадження нових методів нарахування амортизації, обліку і складання звітності.

7. Моніторинг реалізації амортизаційної політики держави через отримання відомостей, які необхідні для оцінки амортизаційної політики, а також узагальнення і підготовка звітів та пропозицій по її вдосконаленню.

Важливим для підприємств є комплексне використання усіх ключових складових амортизаційної політики, а управлінські рішення щодо амортизації мають ґрунтуватись на основі отриманих розрахунків та з використанням альтернативних управлінських рішень [39].

Важливим для підприємства є те, що амортизаційна політика повинна носити стимулюючий характер і сприяти підвищенню норм списання основного капіталу, розвивати прискорену амортизацію, а також створювати пріоритетні умови для розвитку особливо важливих галузей економіки.

Отже, визначення економічної сутності, ознак та функцій амортизації та амортизаційної політики забезпечить оптимальним вирішенням проблем, які пов'язані з вибором методу нарахування основних засобів, встановленням допустимих строків використання, встановлення норм амортизаційних відрахувань, формуванням та використанням амортизаційного фонду, що забезпечить проведення ефективної амортизаційної політики.

1.2. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства

Амортизаційна політика підприємства забезпечує управління процесом відтворення основних засобів для підвищення технічного рівня виробництва, запобігання швидкому зносу основних засобів, вдосконалення технічної бази, нарощування основного капіталу і обсягу реалізації продукції, підвищення продуктивності праці і відповідно зниження собівартості продукції, що призведе до максимізації прибутку і активізації інвестиційної діяльності підприємства [23, с. 158].

Амортизаційна політика підприємства відображає державну амортизаційну політику і базується на закріплених державою умовах, принципах, методах і нормах нарахування амортизації. Проте, кожне підприємство формує власну амортизаційну політику, яка є найбільш прийнятною для підприємства.

На підприємстві в результаті здійснення ефективної амортизаційної політики відбувається постійне оновлення основних засобів, а також підвищується технічний рівень виробництва, що створює умови для зниження

собівартості продукції і максимізації прибутку, які є одними з основних цілей будь-якого підприємства.

Формування амортизаційної політики на підприємстві починається з дослідження основних факторів, що впливають на розробку такої політики.

До основних чинників, що здійснюють значний вплив на амортизаційну політику можна віднести такі:

- принципи державної амортизаційної політики;
- майновий стан підприємства – обсяги, склад, структура та рівень спрацювання основних засобів;
- темпи інфляції та методи відображення в обліку реальної вартості основних засобів;
- переваги та недоліки дозволених законодавством методів нарахування амортизації;
- норми амортизаційних відрахувань та їх вплив на різні аспекти фінансово-економічної діяльності промислових підприємств;
- термін використання підприємством основних засобів;
- інвестиційна активність промислових підприємств [21, с. 42].

На сьогодні відсутні чітко встановлені правила щодо вибору методу амортизації, який був би оптимальним для підприємств різних організаційно-правових форм та галузей, об'єктів основних засобів та способів їх використання. Проте на підприємствах досить часто відсутній контроль за цільовим використанням амортизаційного фонду і тому надходження від реалізації використовуються на поточні потреби без здійснення капітальних вкладень.

Для здійснення ефективної амортизаційної політики важливим є вибір оптимального методу нарахування амортизації основних засобів, так як сума відрахувань впливає на обсяг амортизаційного фонду підприємства.

Підприємства можуть нараховувати амортизацію основних засобів застосовуючи такі методи:

1. Прямолінійний метод.

2. Метод зменшення залишкової вартості.
3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості.
4. Кумулятивний метод.
5. Виробничий метод [12, с. 25].

Методи нарахування амортизації поділяють на два основних види:

1. Методи амортизації, що базуються на часі використання основних засобів – це прямолінійний метод, метод зменшення залишкової вартості, метод прискореного зменшення залишкової вартості та кумулятивний метод.

2. Метод амортизації, що базується на кількості одиниць, отриманих від використання об'єктів основних засобів і це виробничий метод нарахування амортизації [44, с. 69].

Відмінність між наведеними методами амортизації полягає в різному рівні нарахованих амортизаційних відрахувань, а також у способі їх розподілу. Підприємство самостійно визначає та застосовує найбільш доцільний метод амортизації. Кожний з методів нарахування амортизаційних відрахувань має свої особливості, переваги та недоліки.

1. Прямолінійний метод амортизації полягає у тому, що річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на очікуваний період часу використання об'єкта основних засобів. При використанні даного методу вартість об'єкту основних засобів відраховують однаковими частинами на протязі всього періоду його експлуатації. Нарухування амортизації проводиться щомісячно.

Річна сума амортизації визначається за допомогою такої формули:

$$A = (ПВ - ЛВ) / T , \quad (1.1)$$

де А – амортизаційні відрахування;

ПВ – первісна вартість основних засобів;

ЛВ – ліквідаційна вартість основних засобів;

Т – термін корисного використання основних засобів [38].

Місячна сума амортизації буде розраховуватись діленням суми амортизаційних відрахувань діленням на дванадцять місяців.

Найбільшою перевагою при застосуванні прямолінійного методу є простора розрахунків.

Недоліком такого методу є те, що при його використанні не враховується моральний знос, тому і не дається реальна оцінка виробничих потужностей основних засобів в різні періоди експлуатації. Також проблемою при застосуванні даного методу є те, що не завжди відображається повне перенесення вартості основних засобів на створену продукцію, тому створюється недоамортизована частина вартості основних засобів, що є прямим збитком підприємства.

2. Метод зменшення залишкової вартості передбачає, що річна сума амортизаційних відрахувань визначається шляхом множення залишкової вартості об'єкта основних засобів на річну норму амортизації.

Річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.

$$A = ЗВ * Н_a, \quad (1.2)$$

де ЗВ – залишкова вартість основних засобів;

H_a – норма амортизації [38].

Річна норма амортизації обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість.

Річну норму амортизації підприємство визначає самостійно за наступною формулою:

$$H_a = 1 - \sqrt[T]{\frac{ЛВ}{ПВ}} \quad (1.3)$$

Нарахування амортизації проводиться щомісячно [38].

Базою для нарахування амортизації при використанні цього методу є залишкова вартість на початок звітного року або первісна вартість на початок нарахування амортизації. За даним методом амортизації починає нараховуватися з початку звітного року. Тому, коли амортизація

перераховується не з початку року звітнього, а залишкова вартість основного засобу наприкінці планового строку експлуатації не доходить до ліквідаційної вартості, і тому підприємство може вирішити змінити строк нарахування амортизації і доамортизувати ту частину вартості, що залишається, або вважати залишкову вартість як ліквідаційну вартість.

Значною перевагою методу зменшення залишкової вартості є те, що спочатку строку експлуатації об'єкта накопичується значна кількість грошових коштів, які потрібні для його відновлення. Проте застосування цього методу на підприємстві передбачає обов'язкову наявність ліквідаційної вартості, яка необхідна для розрахунку норми амортизації. А якщо ж ліквідаційна вартість дорівнює нулю, то річна сума амортизації виявиться, що дорівнює первісній вартості.

3. Метод прискореного зменшення залишкової вартості – це метод, що є різновидом методу зменшення залишкової вартості. Сума амортизації – це добуток залишкової вартості об'єкта на початок року чи первісної вартості на дату нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється на основі строку корисного використання об'єкта, і подвоюється. Розрахунки здійснюються за формулою:

$$A = 3B (\text{ПВ}) * H_a \quad (1.4)$$

Нарахування амортизації проводиться щомісячно [38].

Норма амортизації для методу розраховуватиметься так:

$$H_a = \frac{2}{T} , \quad (1.5)$$

де T – термін корисного використання основних засобів [38].

Даний метод нарахування амортизації не враховує ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів. Проте сума амортизації останнього року розраховується так, щоб залишкова вартість в кінці необхідного строку була обов'язково не менша ліквідаційної вартості.

При застосуванні даного методу місячна сума амортизації визначається діленням суми амортизації за повний рік корисного використання на 12.

Перевагою застосування даного методу є відшкодування близько 60-70% вартості основних засобів протягом першого року використання.

4. Кумулятивний метод – це метод, за якого річна сума амортизації визначається як добуток амортизуючої вартості й кумулятивного коефіцієнта.

Розраховується кумулятивний коефіцієнт діленням кількості років, що залишилась до кінця строку корисного використання об'єкта, на суму чисел років корисного використання цього об'єкта.

Сума чисел років – це сумування порядкових номерів тих років, протягом яких працює об'єкт.

Амортизаційні відрахування дорівнюють:

$$A = (ПВ - ЛВ) * K, \quad (1.6)$$

де K – це кумулятивний коефіцієнт [38].

Місячна сума амортизації визначається діленням суми амортизації за повний рік корисного використання на 12.

Позитивним при використанні цього методу є те, що амортизується більша частина вартості основних засобів, а також накопичуються грошові кошти для заміни об'єкта основних засобів, що амортизується. Ще однією перевагою є забезпечення можливості збільшення частини витрат на ремонт об'єктів основних засобів без збільшення витрат виробництва (собівартості продукції). Проте основним недоліком кумулятивного методу є його трудомісткість.

5. Виробничий метод – розрахунки амортизаційних відрахувань здійснюються на основі кількості виробленої продукції об'єктом за весь період його експлуатації та виробничої ставки амортизації.

Виробнича ставка амортизації розраховується як співвідношення вартості об'єкта основних засобів, що амортизується та розміром планового обсягу продукції (робіт, послуг) за весь строк корисного використання такого об'єкта основних засобів. Вартістю об'єкта основних засобів є первісна вартість, що зменшена на його ліквідаційну вартість.

Норму амортизації можна розрахувати за формулою:

$$A = (ПВ - ЛВ) / O, \quad (1.7)$$

де O – обсяг виготовленої продукції [38].

Виробничий метод дуже раціональний і його зручно застосовувати при визначенні амортизації автотранспорту залежно від його пробігу, верстатів чи будь-якого виробничого обладнання. Проте застосування даного методу призводить до складнощів з визначення виробітку окремих об'єктів основних засобів.

Всі згадані методи нарахування амортизації можна поділити на неприскорені та прискорені.

Неприскорена амортизація – це така система її нарахування, яка на протязі всього строку експлуатації забезпечить збіг накопиченої суми амортизаційних відрахувань з існуючими темпами втрачання засобами праці споживчих властивостей та вартості.

До неприскореної амортизації можна віднести прямолінійний та виробничий методи її нарахування.

Прискорена амортизація – це така система її нарахувань та порядок переоцінки засобів праці, при яких на протязі перших років чи всього періоду забезпечується випереджаючий зріст накопиченої суми амортизації у порівнянні з існуючими темпами втрати засобами праці споживчих властивостей та вартості. За її допомогою пом'якшується жорсткість неприскорених методів амортизації.

Переваги прискореної амортизації:

- а) найбільша інтенсивність використання основних засобів приходить на перші роки його експлуатації, коли вони фізично та морально ще нові;
- б) накопичуються грошові кошти для заміни об'єкту у випадку його морального старіння та інфляції;
- в) забезпечується можливість зростання частки витрат на ремонт об'єктів;
- г) зниження податкового тиску для підприємства.

Отже, кожне підприємство самостійно приймає рішення про використання того чи іншого методу нарахування амортизації в залежності від

характеру складу його основних засобів, від ступеня оновлення обладнання, характеру продукції чи послуг, які виробляє.

1.3. Методи оновлення основного капіталу підприємства

В сучасних, ринкових умовах виникає проблема щодо зносу основних засобів. В підприємств виникає потреба в постійному оновленні основного капіталу на виробництві. Найбільш гострою проблемою є пошук додаткових фінансових джерел для капітального ремонту основних засобів на підприємстві.

Забезпечення на підприємстві постійного відтворення основних засобів дасть змогу: відшкодувати вартість спрацьованих основних засобів; збільшити виробничу потужність виробництва; забезпечити необхідною кількістю основних засобів для виробництва та підтримувати їх в робочому стані.

Форми відтворення основних засобів на підприємстві поділяються на такі:

1. Звужене відтворення – це відтворення, що передбачає зменшення первісної вартості основних засобів.

2. Просте відтворення – це відновлення основних засобів в тому самому обсязі, в якому вони були зношені та вибули. Здійснюється таке відтворення за рахунок заміни певних зношених частин основних засобів, їх ремонту або придбання нових засобів. Тобто відбувається збереження первісної вартості основних засобів за рахунок відновлення виробничої потужності підприємства.

3. Розширене відтворення – це відтворення, що передбачає розширення діючих основних засобів за рахунок збільшення їх кількості та покращення чи купівлю більш продуктивних та економних основних засобів. При використанні розширеного відтворення основних засобів відбувається зростання їх первісної вартості та загальної кількості, що в результаті призведе до зростання продуктивності обладнання [26, с. 53].

Звужена та проста форма відтворення основних засобів не забезпечує покращення всієї матеріально-технічної бази підприємства, а розширене відтворення забезпечує прискорення темпів розвитку та підвищення ефективності виробництва завдяки інтенсифікації та покращення стану вже наявних основних засобів підприємства.

Забезпечення на підприємстві розширеного відтворення основних засобів можливе двома способами:

1. Інтенсивний спосіб розширеного відтворення – на виробництві впроваджується сучасне обладнання та устаткування, що відповідно підвищує ефективність виробництва.

2. Екстенсивний спосіб розширеного відтворення – забезпечується за рахунок оновлення основних засобів вже існуючої технічної бази підприємства, але збільшується кількість основного капіталу.

Пошук джерел фінансування для оновлення основного капіталу є досить важливою проблемою. Основні джерела фінансування відтворення основних засобів представлені на рис.1.3.

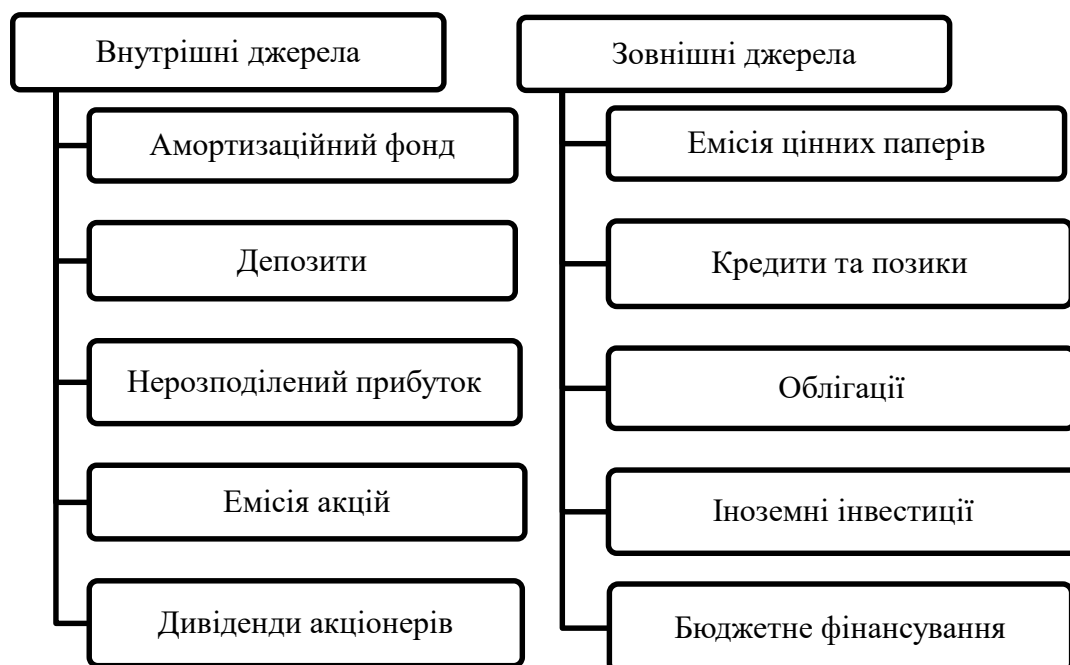

Рис. 1.3. Джерела фінансування відтворення основних засобів [26, с. 53]

Отже, існує велика кількість внутрішніх та зовнішніх джерел для фінансування відтворення основних засобів, проте підприємству необхідно

здійснити оцінку таких джерел та обрати для власного виробництва оптимальний варіант.

До методів простого відтворення основних засобів можна віднести:

1. Повна заміна основних засобів.
2. Ремонт основних засобів, що вже є на підприємстві.

На підприємствах застосовують системи технічного обслуговування та ремонту устаткування, що передбачають періодичне проведення поточних і капітальних ремонтів.

При проведенні поточного ремонту відбувається збереження засобів праці у придатному стані для використання шляхом проведенням ремонтно-профілактичних заходів з метою усунення дрібних неполадок.

Капітальний ремонт – це проведення заходів щодо максимального відновлення первісних техніко-експлуатаційних параметрів устаткування. Такий ремонт є найбільш складним за обсягом робіт, часу та необхідних на нього коштів і тому проводять його через тривалі проміжки часу.

До методів розширеного відтворення основного капіталу підприємства відносяться:

1. Технічне переозброєння – це проведення комплексу заходів з технічного розвитку підприємства, що передбачають підвищення технічного рівня виробничої бази підприємства за рахунок впровадження нової техніки та технологій, а також заміни фізично зношеного та застарілого обладнання.

2. Модернізація діючого обладнання – це механізація та автоматизації всіх виробничих процесів, оновлення та заміна основних засобів на більш продуктивні без розширення виробничих ділянок підприємства.

3. Реконструкція діючого підприємства – це повне або часткове переобладнання і переналаштування підприємства, що передбачає розширення допоміжних, виробничих об'єктів підприємства.

4. Нове будівництво – це будівництво нових виробничих комплексів з впровадженням сучасної техніки та новітніх технологій [25, с. 59].

Основний капітал є важливим для функціонування підприємства, і тому для визначення оптимального методу оновлення основних засобів є досить важливим аналіз наявності та ефективності його використання.

У господарській діяльності підприємству постійно доводиться визначати, відповідність ресурсів, які до нього надходять вимогам, які необхідні для ведення господарської діяльності. Даний аналіз важливий для самого підприємства та для інших користувачів його фінансової звітності для отримання об'єктивної інформації про реальний фінансовий стан підприємства.

Аналіз основного капіталу починається з аналізу наявності, структури і руху необоротних активів на підприємстві. Розраховуються абсолютна зміна вартості необоротних активів, а також темпи зростання вартості необоротних активів на підприємстві. Також у процесі аналізу вивчаються динаміка перерахованих показників, виконання плану по їх рівню, порівняння показників в роках, що аналізуються в порівнянні з показниками в базисному році, проводяться міжгосподарські порівняння [54, с. 370].

До показників, які характеризують забезпеченість підприємства основним капіталом, належать:

- 1) фондомісткість;
- 2) фондоозброєність;
- 3) коефіцієнт реальної вартості основних засобів у загальному майні підприємства [3, с. 56].

Фондомісткість є зворотним показником до фондovіддачі. Даний показник дає змогу визначити вартість необоротних активів на одну гривню виробленої продукції і характеризує забезпеченість підприємства основними засобами.

За оптимальних умов фондovіддача повинна постійно йти до збільшення, а фондомісткість – навпаки до зменшення показника.

Забезпеченість підприємства основними засобами вказується рівнем фондоозброєності праці, що розраховується як відношення вартості основних виробничих засобів до чисельності працівників підприємства.

Коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства визначається як відношення вартості основних виробничих засобів до вартості майна підприємства.

Стан основних виробничих засобів характеризують через такі коефіцієнти:

- 1) зносу необоротних активів;
- 2) придатності;
- 3) оновлення;
- 4) вибуття (приросту) необоротних активів [3, с. 57].

Коефіцієнт зносу характеризує частку вартості необоротних активів, що її віднесено на витрати виробництва в попередніх періодах. Коефіцієнт зносу розраховується відношенням суми зносу необоротних активів до балансової вартості необоротних активів.

Показник зносу необоротних активів може визначатись також у відсотках на початок і на кінець звітної періоду, а також змогу оцінити стан необоротних активів.

Коефіцієнт придатності необоротних активів розраховується за формулами:

$$K_{\text{п}} = 1 - K_{\text{з}}, \quad (1.8)$$

де $K_{\text{п}}$ – коефіцієнт придатності необоротних активів;

$K_{\text{з}}$ – коефіцієнт зносу необоротних активів [3, с. 58]

Коефіцієнт придатності показує, яка частина необоротних активів придатна для експлуатації в процесі господарської діяльності.

Коефіцієнт оновлення розраховується за формулою:

$$K_{\text{оновлення}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, що надійшли}}{\text{Первісна вартість ОЗ на кінець періоду}} \quad (1.8)$$

Коефіцієнт оновлення необоротних активів характеризує інтенсивність введення в роботу нових активів і показує частку введених необоротних активів

за визначений період у загальній вартості необоротних активів на кінець звітного періоду [3, с. 61].

Коефіцієнт вибуття розраховується за наступною формулою:

$$K_{\text{вибуття}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, що вибули}}{\text{Первісна вартість ОЗ на початок періоду}} \quad (1.9)$$

Коефіцієнт вибуття показує інтенсивність вибуття необоротних активів і ступінь вибуття тих необоротних активів, які або морально застаріли, або зношені й непридатні для подальшого використання [3, с. 62].

Позитивною в діяльності підприємства є ситуація, коли вартість введених у дію необоротних активів перевищує вартість вибутих необоротних активів.

Для цього розраховується коефіцієнт приросту необоротних активів:

$$K_{\text{вибуття}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, що надійшли} - \text{Вартість ОЗ, що вибули}}{\text{Вартість ОЗ на кінець періоду}} \quad (1.10)$$

До показників, які характеризують ефективність використання необоротних активів, належать: фондovіддача, рентабельність необоротних активів, сума прибутку на одну гривню необоротних активів [3, с. 63].

Найбільш загальним показником, який характеризує ефективність використання необоротних активів, є фондovіддача:

$$\Phi_{\text{в}} = \frac{B_{\text{п}}}{OZ_{\text{ср}}}, \quad (1.11)$$

де $\Phi_{\text{в}}$ – фондovіддача основних засобів;

$B_{\text{п}}$ – вартість виробленої продукції за звітний період;

$OZ_{\text{ср}}$ – середньорічна вартість основних засобів [3, с. 58].

Відносним показником ефективності використання основних засобів є рентабельність. Цей показник визначається за формулою:

$$P_{OZ} = \frac{ПР}{OZ_{\text{ср}}}, \quad (1.12)$$

де P_{OZ} – рентабельність основних засобів;

ПР – прибуток підприємства за звітний період;

OZ_{cp} – середньорічна вартість основних засобів [3, с. 64].

Абсолютним показником ефективності використання основних засобів є сума прибутку на одну гривню необоротних активів.

До показників ефективності використання основних засобів можна також віднести показник питомої ваги активної частини необоротних активів у їх загальній сумі. Для більш глибокого аналізу ефективності використання необоротних активів показник фондодачі визначається по всіх основних засобах, засобах виробничого призначення, активної їх частини.

Після аналізу узагальнюючих показників більш детально вивчається міра використання виробничих потужностей підприємства, окремих видів машин і обладнання.

Основними методами аналізу основного капіталу підприємства є вертикальний і горизонтальний методи, які застосовуються до аналізу балансу, а також метод фінансових коефіцієнтів [3, с. 65].

Під час аналізу необоротних активів за даними фінансової звітності необхідно оцінити зміни в обсязі та структурі, вивчити стан та ефективність використання. При цьому значну увагу приділяють основним засобам, які становлять основу матеріально-технічної бази будь-якого підприємства.

Важливим питанням при комплексному аналізі використання необоротних активів для будь-якого підприємства є визначення резервів збільшення обсягу виробництва за рахунок залучення різних видів активів.

Отже, на основі проведеного комплексного аналізу розробляється політика управління основним капіталом підприємства з формуванням балансу потреби в оновленні і фінансуванні і відповідно формується амортизаційна політика підприємства.

Висновки до розділу 1

1. Термін «амортизація» на сьогоднішній день немає однозначного трактування, що спричиняє певні складнощі при визначенні сутності даного поняття. Найбільш повно економічна сутність амортизації відображена в п'яти концепціях – бухгалтерська, податкова, інвестиційна, законодавча та концепція зносу. Амортизація – це комплексна економічна категорія, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів внаслідок зносу на готову продукцію з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення. Вона виконує такі основні функції: відшкодування вартості зносу основних засобів, відтворювальна, накопичувальна, регулююча, облікова, стимулююча, інноваційна, науково-технічна та калькуляційна функції. Амортизація основних засобів має здійснюватись на основі організованої та ефективної амортизаційної політики, яка сприятиме досягненню встановлених цілей та завдань підприємства. Амортизаційна політика – це процес розробки норм та правил нарахування амортизації, встановлення порядку використання амортизаційного фонду. Амортизаційна політика повинна носити стимулюючий характер і сприяти підвищенню норм списання основного капіталу, розвивати прискорену амортизацію, а також створювати пріоритетні умови для розвитку підприємства та економіки в цілому.

2. Амортизаційна політика підприємства відображає державну амортизаційну політику і базується на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань. Проте, кожне підприємство формує власну амортизаційну політику, яка є найбільш прийнятною для підприємства. На сьогодні відсутні чітко встановлені правила щодо вибору методу амортизації, підприємства можуть нараховувати амортизацію основних засобів застосовуючи такі методи: прямолінійний метод; метод зменшення залишкової вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний метод; виробничий метод. Всі наведені методи мають свої особливості, переваги та недоліки. Проте кожне підприємство самостійно

приймає рішення про використання того чи іншого методу нарахування амортизації в залежності від характеру складу його основних засобів, від ступеня оновлення обладнання, характеру продукції чи послуг, які виробляє.

3. До основних форм оновлення основного капіталу підприємства відносять звужене, просте та розширене відтворення основних засобів. Оновлення може відбуватись інтенсивним та екстенсивним шляхом і можливе воно за рахунок методів відтворення основних засобів, що включає: поточний та капітальний ремонт, технічне переозброєння, модернізацію обладнання, реконструкцію підприємства та нове будівництво. А для вибору ефективних методів оновлення основного капіталу підприємства необхідно здійснювати комплексний аналіз наявності та ефективності використання основних засобів.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ НА ТОВ «МОЛОЧНА КОМПАНІЯ «ГАЛИЧИНА»

2.1. Економічна характеристика підприємства та його фінансової служби

Торгова марка (ТМ) «Галичина» – йогуртно-кефірний бренд №1 в Україні. Єдина повністю українська компанія першого ешелону серед молочних виробників.

Виробництво працює на обладнанні: Tetra Pak (Швеція), Alfa laval (Швеція), Gea (Німеччина), Обрам (Польща), Tewes-Bis (Польща), Tewes-Klima (Польща).

Основний меседж компанії – «Чиста краса» – доносить ідею того, що «Галичина» не лише чистий продукт, як чисте повітря та чиста природа, а й чисті думки та чиста душа. Це Ти, який Ти є – чистий в цілому образі [45].

Компанія славиться своїми йогуртами. Форми їх випуску: стаканчик (280 гр.) та пляшечки (300 гр., 600 гр., 870 гр.).

На ринку представлені карпатські йогурти з такими смаками: полуниця, абрикос, чорниця, малина, чорнослив, лісова ягода, вишня-злаки, чорнослив-злаки, чорниця-злаки, яблуко-злаки, полуниця-злаки, злаки-насіння льону, гарбуз-родзинки.

Початком історії компанії «Галичина» можна вважати покупку трьома львівськими комерсантами маслозаводу в 1998 році. Його устаткування на той момент було пристосоване до виробництва сухого молока, згущеного молока та масла. Однак це господарство знаходилося не в кращому стані і було нездатне переробляти великі обсяги сировини – максимум 1,5 тонн молока за добу, що в промислових масштабах зовсім небагато [1].

До рішення розвиватися і першої модернізації минуло три роки. Тоді були вдосконалені й перероблені деякі вузли, що дало можливість розширити асортимент виробленої продукції. Почали з виробництва найбільш затребуваних – сметани, кефіру і ряжанки.

Після ще двох років в світ вийшли тепер вже знамениті йогурти «Галичина». Сталося це в 2003 році і з тих пір йогуртова продукція – візитна картка компанії. Розвиток йшов повним ходом і ще через два роки виробнича база колись малопривабливого заводу збільшилася за рахунок побудови додаткового цеху. У той період практично весь прибуток реінвестували, забезпечуючи можливість розширюватися. Це призвело до того, що в 2005 році продукція компанії на внутрішньому ринку вже займала 3,2% від усього обсягу цільномолочної продукції [60].

Виробництво зростало, поступово відкривалися представництва в різних містах Західної України. Але на цьому підприємці не зупинилися. Випуск облігацій в 2007 році забезпечив кошти для відкриття філій компанії вже по всій країні. Проте в системі вітчизняної торгівлі відбувся свого роду переворот – супермаркети почали відмовлятися від продажу швидкопсувних продуктів, в тому числі і молочних. Перевага віддавалася товарам, пристосованим для тривалого зберігання. Така ситуація спричинила за собою і переворот в виробництві. Довелося істотно перебудувувати обладнання та міняти технологію виробництва.

Подальший розвиток привів компанію до наступного важливого етапу, який почався в 2010 році. Саме тоді відбулося злиття з волинськими підприємцями, в результаті чого утворилася «Західна молочна група». Це дозволило вийти на новий рівень. Таке злиття принесло свої плоди, скоротивши деякі статті витрат. У першу чергу це дозволило заощадити на закупівлі сировини, а також зменшити витрати на логістику.

У 2013 році продукція під маркою «Галичина» посіла 5% вітчизняного молочного ринку [58]. Компанія продовжила свій розвиток, випускаючи нові різновиди продукції – питні та густі йогурти з новими смаками, продовжуючи

виробляти традиційні кефір і сметану. Спочатку «Галичина» була орієнтована на вітчизняний ринок, а не зарубіжний, що було продиктовано економічною ситуацією, що існувала на момент створення компанії.

На сьогоднішній день виробничі потужності ТМ «Галичина» розташовані на Західній Україні: у містечку Радохів Львівської області. Виробництво працює на сучасному європейському обладнанні: Tetra Pak (Швеція), ALFA LAVAL (Швеція), GEA (Німеччина), Обрам (Польща), TEWES-BIS (Польща), TEWES-KLIMA (Польща) [45].

У 2011 році компанія займала другу сходинку у рейтингу найбільших виробників кисломолочних напоїв України з часткою в 10,5%. За даними рейтингу ACNielsen, за 2017 рік питні йогурти ТМ «Галичина» зайняли позицію №2 у своїй категорії. Серед кефірів «Галичина» стала брендом №3 [1].

Якість продукції підтверджено міжнародним сертифікатом відповідності FSSC 22000 – найвищим у сфері харчових продуктів.

У 2018 році в компанії відбувся ребрединг [45]. ТМ «Галичина» змінила дизайн і випустила нові, унікальні для України продукти за авторським рецептом – карпатський йогурт та кефір. Запуск лінійки карпатських кисломолочних продуктів став результатом тривалих досліджень потреб та вподобань споживачів, вивчення новітніх світових трендів та традицій молочного виробництва Галичини.

Компанія «Галичина» має загальну організаційну структуру:

- загальні збори;
- наглядова рада;
- генеральний директор;
- ревізійна комісія.

Вищим органом управління фірми є Загальні збори. У період між зборами повноваження з управління товариством передаються Наглядовій раді та Ревізійній комісії. Оперативну роботу по управлінню заводом здійснює Генеральний директор ТОВ «Молочна компанія «Галичина». Загальна

організаційна структура поділяється на служби, якими керують директори відповідних напрямків.

Основними структурними одиницями молочної компанії «Галичина» є відділи, служби, відділення. Підрозділи здійснюють управління одним з напрямів діяльності Товариства. Загальне управління роботою структурних одиниць здійснюють директори відповідних напрямків. Безпосереднє управління роботою підрозділу здійснює його керівник. Керівник підрозділу призначається та звільняється з посади наказом генерального директора.

У відповідності з поточними напрямками діяльності та функціями, що забезпечують цю діяльність, в структуру організації входять:

- Департамент логістики – служба транспортного забезпечення, відділ управління логістикою дистрибуції, склад готової продукції;
- Департамент фінансів – фінансова служба, аналітичний відділ, кредитний відділ, сектор казначейства, бухгалтерська служба;
- Департамент дистрибуції – відділ по роботі з дистриб'юторами, відділ гуртового продажу;
- Департамент маркетингу та зв'язків з громадкістю;
- Департамент виробництва – виробничий майданчик компанії, адміністрація заводу, служба головного інженера, служба головного механіка та автоматики, служба головного енергетика, служба начальника виробництва, служба головного технолога, лабораторія контролю якості, апаратне та ферментаторне відділення, відділення розливу та мийки тари, відділення видуву ПЕТ пляшки, відділення виробництва стерильного молока, відділення виробництва сухих молочних продуктів, відділення виробництва спредів та масла, фасувальне відділення, відділення прийомки сировини та миття і прибирання, склад інгредієнтів, господарська дільниця, виробнича група, відділ утилізації відходів;
- Департамент заготівлі сировини;
- Департамент безпеки;

- Департамент HR – відділ кадрів;
- Адміністрація;
- Відділ постачання;
- Відділ IT;
- Юридичний відділ;
- Відділ охорони праці.

Завданнями фінансової служби підприємства є:

- фінансування витрат на виробництво, капітальних вкладень та інших витрат;
- виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, банками, постачальниками, працівниками, засновниками;
- пошуки шляхів збільшення грошових надходжень;
- забезпечення збереження та оборотності оборотних засобів;
- контроль за ефективністю використання основних засобів;
- організація і вдосконалення форм грошових розрахунків.

Функції фінансової служби підприємства:

- фінансово-кредитне планування;
- розрахунки з робітниками і службовцями, бюджетом, банками, постачальниками і підрядними організаціями.

Власний капітал підприємства формується з різних частин і безпосередньо залежить від результатів діяльності підприємства.

Власний капітал компанії «Галичина» протягом періоду, що аналізувався представлений зареєстрованим капіталом, нерозподіленим прибутком та неоплаченим капіталом. Статутний капітал фірми становить 10 000 000 гривень. З них 5 000 000 гривень внесено засновником – Міщук І. В. Інші кошти внесені ТзОВ «Срібні леви».

Динаміка власного капіталу ТОВ «Молочна компанія «Галичина» представлена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз динаміки власного капіталу компанії ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Стаття	Рік				Абсолютне відхилення, тис грн.			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Зареєстрований капітал	1	1	10000	10000	0	9999	0	0,00	999900,00	0,00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Емісійний дохід	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Накопичені курсові різниці	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Резервний капітал	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-5126	-216	2092	9449	4910	2308	7357	-95,79	-1068,52	351,67
Неоплачений капітал	0	0	-5849	-5000	0	-5849	849	0,00	0,00	-14,52
Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інші резерви	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Усього	-5125	-215	6243	14449	4910	6458	8206	-95,80	-3003,72	131,44

З таблиці 2.1 видно, що зареєстрований капітал компанії в 2016 та 2017 році становив 1000 гривень. В 2018 та 2019 році він становив вже 10 000 000 гривень. Станом на 31.12.2016 та 31.12.2017 компанія мала непокритий збиток у розмірі 5126 тис. грн. та 216 тис. грн. відповідно. А в 2018 році компанія мала нерозподілений прибуток 2092 тис. грн., що у 2019 році значно зріс і становив 9449 тис. грн.

Підприємства отримують дохід від різних видів діяльності – основний (у вигляді виручки від реалізації продукції, виконаних робіт і наданих послуг), інвестиційної (надходження від продажу необоротних активів, продажу цінних паперів) і фінансової (надходження від розміщення серед інвесторів облігацій та акцій підприємства).

Доходи підприємства створюють основу для його самофінансування за умови, що їхній розмір буде достатнім для покриття витрат підприємства по усіх видах діяльності, виконання зобов'язань перед бюджетом і утворення чистого прибутку. Можливості підприємства по одержанню доходів залежать від ефективної організації торгово-технологічних процесів, ступеня використання наявного ресурсного потенціалу, раціональності витрат і т.д.

Основним джерелом доходів підприємства є виручка від реалізації продукції і товарів, виконання робіт і надання послуг.

Підприємство мало займається фінансовою діяльністю, і майже зовсім не використовує інвестиційний потенціал. Розширення діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина» дозволить використовувати альтернативні джерела для фінансування діяльності.

Використання додаткових фінансових ресурсів дасть змогу підприємству збільшувати обсяги виготовленої продукції, покращувати якість вироблених товарів, розширювати ринки збуту, використовувати новітні технології для автоматизації виробничих процесів.

Досить важливим є аналіз динаміки доходів ТОВ «Молочна компанія «Галичина», що представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки доходів та витрат ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Стаття	Рік				Абсолютне відхилення, тис грн.			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Чистий дохід від реалізації продукції	180163	423951	755672	1076722	243788	331721	321050	135,32	78,25	42,49
Собівартість реалізованої продукції	152835	322156	590635	784496	169321	268479	193861	110,79	83,34	32,82
Валовий прибуток	27328	101795	165037	292226	74467	63242	127189	272,49	62,13	77,07
Інші операційні доходи	57839	33440	55906	30990	-24399	22466	-24916	-42,18	67,18	-44,57
Адміністративні витрати	7357	11831	16490	25837	4474	4659	9347	60,81	39,38	56,68
Витрати на збут	33252	93202	163309	244679	59950	70107	81370	180,29	75,22	49,83
Інші операційні витрати	49684	25517	38253	42327	-24167	12736	4074	-48,64	49,91	10,65
Фінансовий результат від операційної діяльності	-5126	4685	2891	10373	9811	-1794	7482	-191,40	-38,29	258,80
Інші фінансові доходи	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Інші доходи	0	225	211	178	225	-14	-33	0,00	-6,22	-15,64
Фінансові витрати	0	0	335	1579	0	335	1244	0,00	0,00	371,34
Фінансовий результат до оподаткування	-5126	4910	2767	8972	-216	-2143	6205	4,21	-43,65	224,25
Витрати з податку на прибуток	0	0	459	1615	0	459	1156	0,00	0,00	251,85
Чистий фінансовий результат (Прибуток/збиток)	-5126	4910	2308	7357	-216	-2602	5049	4,21	-52,99	218,76

З таблиці 2.2 видно, що чистий фінансовий результат (прибуток) в 2019 році збільшився відносно 2017 року, а в 2016 році підприємство мало збиток. Це зумовлене збільшенням валового прибутку та фінансового результату до оподаткування на прибуток. Якщо порівнювати 2019 рік з 2018 роком, то прибуток значно зріс. Такі зміни спричинені зменшенням витрат на збут, адміністративних витрат та інших операційних витрат. Отже, ми спостерігаємо позитивну тенденцію протягом періоду, що аналізувався, що пов'язане з розширенням ринків збуту, які почали ефективніше працювати, а зазначені витрати дозволили оптимізувати просування продукції.

Домогтися збільшення доходів підприємства за рахунок зниження ціни закупівлі товарів можна використовуючи такі резерви:

- скорочення кількості посередників при закупівлі товарів;
- використання системи цінових знижок у процесі закупівлі партії товарів;
- закупівля окремих товарів за межами України при сприятливому співвідношенні курсів національної та іноземної валют.

Щоб збільшити доходи підприємства за рахунок збільшення ціни реалізації товарів необхідно:

- здійснювати ефективну цінову політику підприємства на споживчому ринку;
- експортувати конкурентоздатні товари з урахуванням співвідношення курсів національної та іноземної валюти;
- поширювати продаж товарів у період, що передує початкові сезону (ціни найбільш високі);
- реалізувати окремі групи товарів на товарних біржах та аукціонах.

Комплексний аналіз витрат підприємства є найбільш інформативним для оцінки ефективності діяльності підприємства та розроблення перспективних планів його розвитку.

Аналіз структури витрат підприємства здійснено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Динаміка елементів операційних витрат підприємства ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Стаття	Рік				Абсолютне відхилення, тис грн.			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Матеріальні затрати	50884	350967	594182	946532	300083	243215	352350	589,74	69,30	59,30
Витрати на оплату праці	3563	91891	107837	161375	88328	15946	53538	2479,03	17,35	49,65
Відрахування на соціальні заходи	1317	32869	36738	31146	31552	3869	-5592	2395,75	11,77	-15,22
Амортизація	136	62621	82650	93741	62485	20029	11091	45944,85	31,98	13,42
Інші операційні витрати	34393	560701	712066	687976	526308	151365	-24090	1530,28	27,00	-3,38
Разом	90293	1099049	1533473	1920770	1008756	434424	387297	1117,20	39,53	25,26
Матеріальні затрати	50884	350967	594182	946532	300083	243215	352350	589,74	69,30	59,30
Витрати на оплату праці	3563	91891	107837	161375	88328	15946	53538	2479,03	17,35	49,65

З таблиці 2.3 видно, що матеріальні затрати, витрати на оплату праці та амортизація збільшуються з кожним наступним роком роботи підприємства. А витрати на соціальні заходи зменшилися порівнюючи 2019-2016 роки. Щодо інших операційних витрат то в 2019 році вони збільшилися відносно 2018 року, а в 2019 році їх обсяг дещо зменшився. В структурі операційних витрат переважають інші операційні витрати та матеріальні затрати, найменше виділяється коштів на соціальні заходи.

Аналіз структури витрат підприємства дає змогу виявити резерви зниження собівартості і відповідно підвищення рентабельності ТОВ «Молочна компанія «Галичина», що наочно представлено на рис. 2.1.

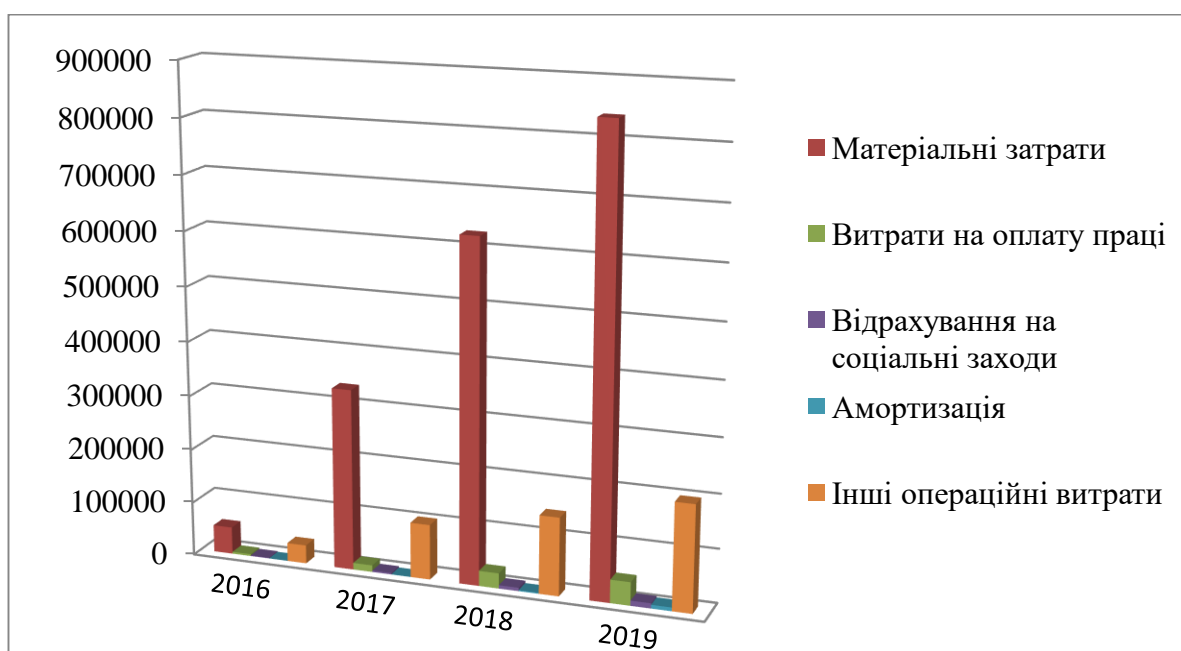

Рис. 2.1. Обсяг витрат компанії ТОВ «Молочна компанія «Галичина», тис. грн

З рис. 2.1 видно, що всі матеріальні затрати в 2019 році мають тенденцію до збільшення порівнюючи з 2016 роком. Отже, через значні збільшення витрат на збут та збільшення адміністративних витрат відповідно зростає і собівартість реалізованої продукції, що впливає потім на прибуток підприємства.

Також важливим є аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина», що представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Фінансові результати діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Стаття	Рік				Абсолютне відхилення, тис грн.			Віносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Валовий прибуток	27328	101795	165037	292226	74467	63242	127189	272,49	62,13	77,07
Фінансовий результат від операційної діяльності	-5126	4685	2891	10373	9811	-1794	7482	-191,40	-38,29	258,80
Фінансовий результат до оподаткування	-5126	4910	2767	8972	-216	-2143	6205	4,21	-43,65	224,25
Чистий фінансовий результат (Прибуток/збиток)	-5126	4910	2308	7357	-216	-2602	5049	4,21	-52,99	218,76

З таблиці 2.5 видно, що фінансові результати діяльності підприємства протягом періоду мають тенденцію до збільшення. Ще в 2016 році підприємство мало збиток, а починаючи з 2017 року компанія отримує прибуток. До того ж прибуток за період значно зріс і вже в 2019 році складає 7357 тис. грн.

Отже, ТОВ «Молочна компанія «Галичина» займає лідируючі позиції серед виробників кисломолочних напоїв України, має загальну організаційну структуру, а основним джерелом доходів підприємства є виручка від реалізації продукції. Компанія станом на 2019 рік має прибуток, що вказує на позитивні тенденції щодо діяльності на ринку.

2.2. Аналіз фінансового стану підприємства

Основними показниками фінансово-господарської діяльності підприємства є ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність та рентабельність.

На основі даних фінансової звітності проведено аналіз динаміки показників ліквідності ТОВ «Галичина» та відображено в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Аналіз показників ліквідності ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Показник	Норматив	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення		
						2017-2016	2018-2017	2019-2016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2 – 0,35	0,01	0,02	0,11	0,13	0,01	0,09	0,01
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,8 – 1	1,78	1,67	1,67	1,42	-0,11	0,00	-0,25
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,5 – 2	0,91	0,99	0,95	0,79	0,07	-0,04	-0,16
Коефіцієнт критичної ліквідності	0,8 – 1	0,85	0,90	0,84	0,71	0,05	-0,06	-0,13

В таблиці 2.6 проаналізовано показники ліквідності підприємства, що дає змогу оцінити можливість швидкого переведу активу в готівку без істотної втрати його вартості (з мінімальними витратами).

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яку частину короткострокової заборгованості воно може погасити в поточний момент або найближчим часом. Теоретично він має бути більше 0,35 [3, с. 57], проте ми бачимо, що впродовж жодного року він не досягав такого значення, що означає підприємство не може в поточний момент погасити всі свої короткострокові борги і його платоспроможність вважається не нормальною.

Коефіцієнт термінової ліквідності характеризує можливість підприємства розрахуватись по поточним зобов'язанням за певний період. В нас цей коефіцієнт переважає норматив і це є позитивним для даного підприємства.

Коефіцієнт поточної ліквідності дає можливість визначити спроможність підприємства щодо погашення своїх короткострокових зобов'язань. Показник поточної ліквідності на підприємстві менший нормативного значення.

Узагальнюючим показником ліквідності є коефіцієнт загальної ліквідності (покриття), що вимірює загальну ліквідність і показує, якою мірою поточні кредиторські зобов'язання забезпечуються поточними активами, тобто скільки грошових одиниць поточних активів припадає на одну грошову одиницю поточних зобов'язань. Цей показник на підприємстві є меншим за норму.

На основі цих розрахованих даних можна сказати, що ТОВ «Молочна компанія «Галичина» має певні проблеми з ліквідністю, що потребують прийняття відповідних заходів щодо підвищення рівня ліквідності, а подальше зменшення всіх показників ліквідності матиме негативні наслідки для підприємства.

Одним із етапів проведення аналізу фінансового стану молочної компанії «Галичина» є аналіз абсолютних і відносних показників фінансової стійкості підприємства, що представлено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Молочна компанія
«Галичина»**

Показник	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення		
					2017- 2016	2018- 2017	2019- 2018
Коефіцієнт фінансової стійкості	-0,07	0,01	0,03	0,04	0,08	0,02	0,01
Коефіцієнт фінансової стабільності	-0,07	0,01	0,03	0,04	0,08	0,02	0,01
Коефіцієнт фінансової незалежності	-0,07	0,01	0,03	0,04	0,08	0,02	0,01
Коефіцієнт фінансової залежності	1,07	1,00	0,98	0,96	-0,07	-0,02	-0,02
Коефіцієнт фінансового ризику	-14,80	-594,64	39,00	26,38	-579,84	633,64	-12,62

Досить низький показник фінансової стійкості є негативним явищем і вказує на те, що підприємство має недостатню фінансову стійкість та нечітко тримає свої позиції на ринку. Щодо фінансової стабільності, то цей показник також низький і не відповідає нормі, тобто існує високий рівень фінансових ризиків. Коефіцієнт фінансової незалежності є досить низьким, а це має негативний вплив на підприємство, бо він вказує на залежність фірми від позик. І відповідно до цього фінансова залежність підприємства є високою. Коефіцієнт фінансового ризику протягом періоду, що аналізується є високим.

Отже, на основі отриманих даних, видно, що ТОВ «Молочна компанія «Галичина» є фінансово нестабільною і потребує підвищення коефіцієнту стабільності та фінансової незалежності.

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Важливим є своєчасний та повний аналіз ділової активності, який сприяє уникненню кризових явищ у виробничо-фінансовій діяльності підприємства, забезпеченню стійкого економічного зростання [3, с. 59].

Аналіз ділової активності представлено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз ділової активності ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Показник	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення		
					2017-2016	2018-2017	2019-2018
Коефіцієнт оборотності активів	3,48	3,32	3,03	2,72	-0,16	-0,3	-0,31
Тривалість обороту активів, днів	107,75	109,88	120,62	134,10	2,13	10,74	13,48
Коефіцієнт оборотності запасів	12,96	12,71	11,12	8,79	-0,25	-1,59	-2,34
Тривалість обороту запасів, днів	27,85	28,71	32,81	41,55	0,86	4,1	8,74
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,45	6,03	6,92	7,19	0,58	0,89	0,28
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	63,45	60,52	52,76	50,73	-2,93	-7,76	-2,03
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,45	6,03	6,92	7,19	0,89	0,28	1,74
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	63,45	60,52	52,76	50,73	-7,76	-2,03	-12,72
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,25	4,16	4,07	3,45	-0,09	-0,62	-0,8
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	87,15	87,69	89,68	105,87	1,99	16,19	18,72
Коефіцієнт оборотності грошових коштів	218,80	210,92	50,00	28,69	-160,92	-21,31	-190,11
Тривалість одного обороту грошових коштів, днів	1,35	1,73	7,30	12,72	5,57	5,42	11,37

З таблиці 2.8 видно, що протягом звітної періоду спостерігається погіршення майже за всіма показниками ділової активності підприємства, хоча воно є не досить значним. Так, всі (крім коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості) показники оборотності демонструють зменшення, що

відповідно призводить до збільшення періодів обертання. Коефіцієнт загального обертання активів перевищує 1, що вказує на достатню інтенсивність обертання майна в доході. Підприємство має високі показники оборотності грошових коштів, що також є позитивним явищем, оскільки кошти не осідають на рахунках. Протягом звітної періоду ділова активність підприємства в розрізі операційної і інвестиційної діяльності зменшилась, хоча зменшення є і незначним.

Важливим для оцінки фінансового стану підприємства є розрахунок рентабельності підприємства, що представлено в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Аналіз рентабельності ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Показник	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення		
					2017-2016	2018-2017	2019-2018
Рентабельність продукції	17,88	31,60	27,94	37,25	13,72	-3,66	9,31
Рентабельність операційної діяльності	-5,68	1,03	0,36	0,95	6,71	-0,68	0,59
Рентабельність господарської діяльності	-5,68	1,08	0,34	0,82	6,76	-0,74	0,48
Валова рентабельність продажу	15,17	24,01	21,84	27,14	8,84	-2,17	5,3
Операційна рентабельність продажу	-2,85	1,11	0,38	0,96	3,95	-0,72	0,58
Чиста рентабельність продажу	-2,85	1,16	0,31	0,68	4	-0,85	0,37
Рентабельність активів	-7,25	3,85	0,92	1,86	11,09	-2,92	0,94
Рентабельність власного капіталу	-100,02	-2283,72	36,97	50,92	-2183,7	2320,69	13,95
Рентабельність інвестованого капіталу	-82,02	-1786,84	37,97	58,87	-1704,82	1824,81	20,9
Рентабельність оборотних активів	-7,40	3,90	1,00	2,24	11,29	-2,89	1,24
Рентабельність виробництва	-365,10	296,89	14,76	15,64	661,99	-282,13	0,88

Ефективність діяльності підприємства в 2018 році порівняно з 2017 роком знизилася, проте вже в 2019 році показники рентабельності почали збільшуватись. Про це свідчить збільшення усіх показників рентабельності в 2019 році. Необхідно підвищити контроль за витратами, а також розширювати альтернативні джерела отримання доходів.

Отже, ТОВ «Молочна компанія «Галичина» має певні проблеми з ліквідністю, а також спостерігається погіршення майже за всіма показниками ділової активності підприємства, хоча воно є не досить значним. Ефективність діяльності підприємства знизилася, проте вже в 2019 році показники рентабельності почали збільшуватись.

2.3. Аналіз ефективності амортизаційної політики підприємства

При сучасному високому технічному рівні промислового виробництва величина і прогресивність основних виробничих засобів, їх технічний стан значною мірою визначають потенційні можливості промислового виробництва, його потужність. Тому досить важливим є аналіз складу та структури основних засобів.

Ефективність використання основних засобів підприємства впливає на фінансовий стан та конкурентоспроможність продукції на ринку. Для формування ефективної амортизаційної політики насамперед необхідним є покращення структури основних виробничих засобів за рахунок підвищення частки активної частини.

Оптимальна структура основних засобів сприяє зростанню виробництва, зниженню собівартості продукції та збільшенню грошових нагромаджень підприємства.

В таблиці 2.10 наведено та проаналізовано склад та структуру основних виробничих засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Таблиця 2.10

Склад і динаміка основних виробничих засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Показник	Сума, тис. грн				Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Будинки, споруди та передавальні пристрої	0	0	0	100	0	0	100	0,00	0,00	0,00
Машини та обладнання	254	254	2499	32181	0	2245	29682	0,00	883,86	1187,76
Транспортні засоби	1016	1101	12424	23025	85	11323	10601	8,37	1028,43	85,33
Інструменти, прилади, інвентар	134	205	4263	2817	71	4058	-1446	52,99	1979,51	-33,92
Інші основні засоби	0	18	395	8200	18	377	7805	0,00	2094,44	1975,95
Всього основних засобів	1404	1578	19581	66323	174	18003	46742	12,39	1140,87	238,71

З таблиці 2.10 видно, що протягом періоду, що аналізувався відбулося зростання обсягу машин і обладнання та транспортних засобів і у 2019 році порівняно з 2018 роком кількість транспортних засобів, машин та обладнання зросла на 10601 тис. грн. та 29682 тис. грн. відповідно. Протягом періоду збільшення кількості машин та транспорту на ТОВ «Молочна компанія «Галичина» свідчить про збільшення активної частини основних засобів, що є позитивною тенденцією для виробничого підприємства. Найбільшу частку у структурі становлять транспортні засоби а найменша частка припадає на будинки, споруди та передавальні пристрої.

Отже, зростання кількості основних засобів на підприємстві свідчить про розширення його діяльності за рахунок збільшення активної частини основних засобів, а також збільшення обсягів устаткування, обладнання та машин, що означає поліпшення структури основних засобів.

В таблиці 2.11 проведено аналіз активної та пасивної частин основних виробничих засобів.

Таблиця 2.11

Аналіз активної та пасивної частин основних виробничих засобів на кінець року ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Показник	Сума, тис. грн.				Абсолютне відхилення, тис. грн.			Відносне відхилення, %		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Промислово-виробничі основні засоби	1404	1578	19581	66323	174	18003	46742	12,39	1140,87	238,71
у тому числі: активна частина	1270	1355	14923	55206	85	13568	40283	6,69	1001,33	269,94
пасивна частина	134	223	4658	11117	89	4435	6459	66,42	1988,79	138,66

Протягом періоду спостерігається значне зростання обсягу виробничих основних засобів на $66323 - 1404 = 64919$ тис. грн., активна частина їх виросла

на $55206 - 1270 = 53936$ тис. грн., що складає $(53936 : 64919) * 100 = 83,1\%$ всього приросту. Найбільшу питому вагу у промислово-виробничих основних засобах становить активна частина і її частка коливається в межах від 76,2% до 90,5 %. Пасивна частина основних засобів знаходиться в межах від 9,5% до 23,8%. Протягом періоду, що аналізувався спостерігається зростання активної частини, що для даного підприємства є позитивних переважання активної частини над пасивною, так як підприємство є виробничим.

В процесі функціонування основні виробничі засоби поступово зношуються, як морально так і фізично, тому підприємству важливо вчасно і якісно здійснювати аналіз по рівню зношеності основних засобів на підприємств. Тому досить важливим є аналіз технічного стану основних виробничих засобів, що представлено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Аналіз технічного стану основних виробничих засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Назва показника	Роки				Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Первісна вартість, тис. грн.	1540	1904	21706	75173	364	19802	53467
Знос, тис. грн.	136	326	2125	8850	190	1799	6725
Залишкова вартість, тис. грн.	1404	1578	19581	66323	174	18003	46742
Коефіцієнт зношеності, %	8,8	17,1	9,8	11,8	8,3	-7,3	2,0
Коефіцієнт придатності, %	91,2	82,9	90,2	88,2	-8,3	7,3	-2,0

Коефіцієнт придатності основних засобів вищий, ніж коефіцієнт зношеності, що є позитивним чинником для діяльності підприємства. Даний показник коливається в межах від 82,9 % до 91,2%. Найвищий рівень показника спостерігається в 2016 році, проте протягом періоду 2016-2019 рік спостерігається зменшення коефіцієнта придатності, що може негативно позначитись на діяльності підприємстві. Коефіцієнт зношеності коливається в межах від 8,8% до 17,1 %. Найбільший рівень показника спостерігається в 2017 році, а найменший в 2016 році.

Таблиця 2.13

**Розрахунок показників руху основних засобів ТОВ «Молочна компанія
«Галичина»**

Назва показника	2016	2017	2018	2019	Абсолютне відхилення		
					2017- 2016	2018- 2017	2019- 2018
Вартість основних засобів на початок періоду, тис. грн.	959	1404	1578	19581	445	174	18003
Вартість введених в експлуатацію ОЗ, тис. грн.	93	105	15200	38520	12	15095	23320
Вартість виведених в експлуатацію ОЗ, тис. грн.	352	69	2803	8222	-283	2734	5419
Вартість основних засобів на кінець періоду, тис. грн.	1404	1578	19581	66323	174	18003	46742
Коефіцієнт оновлення ОЗ, %	6,62	6,65	77,63	58,08	0,03	70,98	-19,55
Коефіцієнт вибуття ОЗ, %	36,70	4,91	177,63	41,99	-31,79	172,72	-135,64

З таблиці 2.13 видно, що у досліджуваному періоді оновлення основних засобів значно зросло: коефіцієнт оновлення основних засобів у 2017 році склав 6,65%, в 2018 році – 77,63% і 58,08% у 2019 році. Вибуття основних засобів було значним в 2017 році. В загальному по коефіцієнту оновлення видно, що на підприємстві достатній технічний стан основних засобів, проте спостерігається тенденція до зменшення показника оновлення, яке згодом може поставити перед керівництвом складні проблеми щодо функціонування та реального виживання підприємства в умовах жорсткої конкуренції.

Основні засоби є однією з основних елементів виробничої потужності підприємства, а також відіграють значну роль у процесі праці формуючи виробничо-технічну базу виробництва. Проведення оцінки ефективності використання виробничих засобів дозволить підприємству виявити проблеми щодо використання наявних основних засобів на виробництві, віднайти резерви для підвищення ефективності використання, а також розробити комплексні систему дій для підвищення рівня ефективності використання основних засобів компанії.

Аналіз показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина» представлений у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Аналіз показників ефективності використання основних засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Назва показника	Роки				Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Обсяг виготовленої продукції, тис. грн.	180163	423951	755672	1076722	331721	321050	652771
Середньорічна вартість ОЗ, тис. грн.	1404	1491	10579,5	42952	9088,5	32372,5	41461
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	-5126	4910	2308	7357	-2602	5049	2447
Амортизація, тис. грн.	136	136	301	1834	165	1533	1698
Середньооблікова чисельність працюючих, осіб	20150	20754	29083	32500	8329	3417	11746
Фондовіддача, грн.	128,321	284,340	71,428	25,068	-212,912	-46,360	-259,272
Фондомісткість, грн.	0,008	0,004	0,014	0,040	0,010	0,026	0,036
Рентабельність ОЗ, %	-359,972	329,309	21,816	17,128	-307,493	-4,687	-312,181
Фондоозброєність, грн.	0,069	0,072	0,364	1,322	0,292	0,958	1,250
Виробіток продукції на одного виробника, грн.	8,941	20,427	25,983	33,130	5,556	7,147	12,702

Аналіз показників, що містяться у табл. 2.14, дозволяє зробити такі висновки. Фондовіддача всіх основних засобів значно зменшилась порівняно з 2017 роком. Відповідно через зростання фондівіддачі збільшилась фондомісткість. Рентабельність виробничих основних засобів в цілому у 2019 році значно знизилась у порівнянні з 2017 роком, що пояснюється більш високими темпами зростання основних засобів у порівнянні з прибутком. Зниження темпів зростання фондівіддачі та рентабельності основних засобів свідчать про несприятливі тенденції їх використання.

ТОВ «Молочна компанія «Галичина» є виробничим підприємством і найбільшу частину основних засобів становлять виробничі лінії у вигляді різноманітного устаткування для виробництва молочної продукції. Найбільшу частку в загальній структурі основних засобів становлять транспортні засоби та обладнання.

Наразі на підприємстві використовують два методи нарахування амортизації:

1. Виробничий метод застосовується для машин, обладнання та транспортних засобів підприємства. Даний метод є раціональним, так як його зручно застосовувати при визначенні амортизації верстатів та будь-якого виробничого обладнання. Значною перевагою застосування виробничого методу на підприємстві є те, що амортизація проводиться пропорційно інтенсивності використання об'єкта амортизації, проте використання даного методу є трудомістким та важким у розрахунках.

2. Прямолінійний метод нарахування амортизації використовують для будинків, споруд, передавальних пристроїв, інструментів, приладів, інвентарю та інших основних засобів на підприємстві. Найбільшою перевагою при застосуванні даного методу є простота розрахунків, проте не враховується моральний знос, а також можливе виникнення недоамортизованої частини вартості основних засобів, що є прямим збитком підприємства.

Досить важливим є оцінка ефективності амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина», що представлено в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15

Оцінка ефективності амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Назва показника	Роки				Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2019	2017-2016	2018-2017	2019-2018
Амортизаційні відрахування, тис. грн.	136	301	1834	6909	165	1533	5075
Вартість введених в експлуатацію основних засобів, тис. грн.	93	105	15200	38520	12	15095	23320
Дефіцит/надлишок фінансування	-43	-196	13366	31611	-153	13562	18245
Тип відтворення	Просте	Просте	Розширине	Розширине	-	-	-

Протягом періоду, що аналізувався, спостерігається збільшення амортизаційних нарахувань та кількості введених в експлуатацію основних засобів. Значне зростання кількості основних засобів та їх розширене відтворення свідчить про те, що підприємство надлишок коштів, що отримує від амортизації, використовує на купівлю нових основних засобів, також розширений тип відтворення дозволяє спрямовувати надлишок фінансування на ремонт основних засобів та заміну деталей, що були пошкоджені в процесі використання виробничого обладнання. В 2016 та 2017 роках на підприємстві був дефіцит коштів, а тип відтворення основних засобів був простий. Проте починаючи з 2018 року спостерігається позитивна тенденція щодо ефективності амортизаційної політики на підприємстві. Протягом 2018-2019 років присутній надлишок коштів для розширеного відтворення, що вказує на підвищення ефективності амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Отже, ТОВ «Молочна компанія «Галичина» використовує прямолінійний та виробничий методи нарахування амортизації, використання цих методів має свої переваги та недоліки. На основі даних, що були отримані в процесі дослідження, видно, що сформована амортизаційна політика ТОВ «Молочна компанія «Галичина» з 2018 року втратила свою ефективність та потребує оптимізації.

Висновки до розділу 2

1. Торгова марка (ТМ) «Галичина» – йогуртно-кефірний бренд №1 в Україні. Компанія займала лідируючі позиції серед найбільших виробників кисломолочних напоїв України. Компанія «Галичина» має загальну організаційну структуру, що включає: загальні збори, наглядову раду, генерального директора та ревізійну комісію. Статутний капітал фірми становить 10 000 000 гривень. Основним джерелом доходів підприємства є виручка від реалізації продукції і товарів, виконання робіт і надання послуг. Найбільша питома вага у структурі чистого доходу від реалізації продукції припадає на собівартість реалізованої продукції, досить значну частку займають витрати на збут. Частка чистого фінансового результату (прибутку) коливається в межах від 1% до 7% у структурі чистого доходу від реалізації, що є досить низьким рівнем для підприємства такого рівня. Протягом періоду, що аналізується відбувається збільшення питомої ваги валового прибутку. Фінансові результати діяльності підприємства протягом періоду мають тенденцію до збільшення. Ще в 2016 році підприємство мало збиток, а починаючи з 2017 року компанія отримує прибуток, прибуток за період значно зріс і вже в 2019 році складає 7357 тис. грн.

2. На основі фінансової звітності ТОВ «Молочна компанія «Галичина» було проведено аналіз фінансового стану компанії. Підприємство має певні проблеми з ліквідністю, що потребують прийняття відповідних заходів. Досить низький показник фінансової стійкості та стабільності. Коефіцієнт фінансової незалежності є досить низьким, а коефіцієнт фінансового ризику протягом періоду, що аналізується є високим. Спостерігається погіршення майже за всіма показниками ділової активності підприємства, хоча воно є не досить значним. Ефективність діяльності підприємства в 2018 році порівняно з 2017 роком знизилася, проте вже в 2019 році показники рентабельності почали збільшуватись.

3. На протязі періоду, що аналізувався видно, що відбулось зростання обсягу та питомої ваги активної частини основних засобів, що означає

поліпшення структури основних засобів. Найбільшу питому вагу у промислово-виробничих основних засобах становить активна частина і її частка коливається в межах від 76,2% до 90,5 %. Коефіцієнт придатності основних засобів вищий, ніж коефіцієнт зношеності. Проте протягом періоду 2016-2019 рік спостерігається зменшення коефіцієнта придатності. Таким чином, у досліджуваному періоді оновлення основних засобів значно зросло: коефіцієнт оновлення основних засобів у 2017 році складав 6,65%, в 2018 році – 77,63% і 58,08% у 2019 році. Вибуття основних засобів було значним в 2017 році, а фондівіддача всіх основних засобів значно зменшилась порівняно з 2017 роком. Рентабельність виробничих основних засобів в цілому у 2019 році значно знизилась у порівнянні з 2017 роком. Підприємство надлишок коштів, що отримує від амортизації, використовує на купівлю нових основних засобів, також розширений тип відтворення дозволяє спрямовувати надлишок фінансування на ремонт основних засобів та заміну деталей, що були пошкоджені в процесі використання виробничого обладнання. В 2016 та 2017 роках на підприємстві був дефіцит коштів, а тип відтворення основних засобів був простий. Проте починаючи з 2018 року спостерігається позитивна тенденція щодо ефективності амортизаційної політики на підприємстві. Протягом 2018-2019 років присутній надлишок коштів для розширеного відтворення, що вказує на підвищення ефективності амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина». ТОВ «Молочна компанія «Галичина» використовує прямолінійний та виробничий методи нарахування амортизації, використання цих методів має свої переваги та недоліки.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АМОРТИЗАЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ОНОВЛЕННЯ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Напрями підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства

Розвиток ринкової економіки та високий рівень конкуренції потребує від підприємств постійного підвищення ефективності їх діяльності, що вказує на рівень фінансового виживання підприємства. Тому в сучасних умовах кожне підприємство має вирішувати питання щодо стабілізації та підтримки достатнього рівня конкурентоздатності на ринку.

Для здійснення виробничої діяльності базою створення, розвитку та функціонування підприємства є основний капітал і особливо важливим є ефективне управління капіталом підприємства. Щоб господарська діяльність приносила прибуток необхідно проводити кількісне та якісне вдосконалення основних виробничих засобів.

Будь-який виробничий процес може здійснюватися лише за допомогою певного обладнання, устаткування та машин. Матеріальною основою такого процесу виступають засоби праці, які характеризують техніко-економічний рівень розвитку суспільства й виступають важливим елементом виробництва та обігу.

Також одним із основних факторів вдосконалення виробництва є підвищення ефективності вже існуючих засобів праці. Успішність управління основними засобами підприємства вказує на ефективність їхнього використання в господарському обороті. Через те, що основні засоби використовуються тривалий час, вони поступово втрачають свою вартість за рахунок фізичного та морального зносу, а перенесення вартості основних засобів на продукцію відбувається за

рахунок нарахування амортизації і тому важливим є цільове використання амортизаційних фондів, які формуються в результаті господарської діяльності.

Ефективність основних засобів – це співставлення отриманого результату з ресурсами, що були використані в процесі діяльності. А підвищення ефективності полягає в досягненні кращих результатів порівняно з витратами, які були використані.

На основі всіх розрахованих даних, було виявлено недостатність коштів для постійного оновлення основних засобів на підприємстві, тому виникає необхідність в пошуку додаткових джерел та оптимізації діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Щодо використання основних виробничих засобів і потужностей, то основні напрями підвищення ефективності можна звести до двох груп – інтенсивні й екстенсивні. У разі стабільного попиту на продукцію, що виготовляється, та достатності сировинної бази для виготовлення такої продукції напрямки покращення використання основних засобів визначаються необхідністю реалізації резервів для більш повного завантаження устаткування [35, с. 167].

До інтенсивних напрямів підвищення ефективності використання основних засобів можна віднести такі засоби:

1. Механізація та автоматизація виробництва. Основним напрямком робіт в області механізації та автоматизації на підприємстві ТОВ «Молочна компанія «Галичина» є впровадження комплексної автоматизації, тобто створення повністю автоматизованих цехів на підприємстві, що дозволить підвищити універсальність устаткування, розширення номенклатури виготовленої продукції та можливості швидкого переналагодження основних засобів у разі їх поломки.

2. Технічне переозброєння та модернізація підприємства. ТОВ «Молочна компанія «Галичина» потребує підвищення технічного рівня виробництва завдяки впровадженню більш досконалої техніки, інноваційних технологій та більш ефективної організації робіт на виробництві.

3. Удосконалення технологічних процесів. Впровадження на підприємстві ТОВ «Молочна компанія «Галичина» комплексної автоматизованої

системи та модернізація основних засобів дозволить удосконалити технологічні процеси на виробництві. Також важливим чинником успішного розвитку підприємств є на кожному етапі виробництва спостерігати за параметрами та виробничими характеристиками, для запобігання фінансових та часових втрат.

4. Скорочення тривалості операційного циклу виробництва дозволить ТОВ «Молочна компанія «Галичина» зменшити витрати часу та коштів на виготовлення молочної продукції.

5. Застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом дозволить ТОВ «Молочна компанія «Галичина» вдосконалити планування, організацію, контроль та управління в цілому, а також забезпечить розробку заходів спрямованих на підвищення рівня концентрації та спеціалізації виробництва, вдосконалення організаційних структур, механізації та автоматизації управління на основі застосування комп'ютерних технологій.

6. Підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу на підприємстві ТОВ «Молочна компанія «Галичина» забезпечить вдосконалення поділу та кооперації праці, організації й обслуговуванню робочих місць, впровадженню передових методів та прийомів праці, вдосконалення нормування й оплати праці.

Екстенсивні напрями підвищення використання основних засобів включають:

1. Скорочення простоїв обладнання на ТОВ «Молочна компанія «Галичина» забезпечить своєчасне забезпечення сировиною, матеріалами та напівфабрикатами.

2. Підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання на підприємстві призведе до їхнього ефективного використання на основі прийнятої періодичності ремонту, відомостей дефектів та відповідних змін з урахуванням нормативів ремонтно-експлуатаційних витрат і наявних джерел фінансування.

3. Збільшення кількості роботи обладнання та зменшення кількості устаткування, що не працює на виробництві ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

дозволить проводити заходи щодо економії сировини, матеріалів, палива та енергії.

4. Введення додаткового обладнання на підприємстві ТОВ «Молочна компанія «Галичина» забезпечить освоєння нових видів продукції, впровадження прогресивної технології виробництва та збільшенню кількості виготовленої продукції.

У зв'язку з тим, що основні засоби підлягають інтенсивному зносу, необхідно забезпечити формування ефективної системи регулювання відтворення основних виробничих засобів відповідно до довгострокових цілей підприємства.

На підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Молочна компанія «Галичина» має забезпечити ефективне функціонування таких складових, як оперативне управління використанням, обслуговуванням та ремонтом обладнання, оптимізація прийняття рішень, наукове прогнозування в галузі використання і відтворення засобів праці тощо.

Підприємству необхідно налагодити ефективну систему управління основними виробничими засобами для здійснення періодичного та комплексного регулювання і контролю використання коштів в процесі нарахування амортизації.

Система управління використанням і відтворенням основного капіталу повинна характеризуватися чіткими цілями і завданнями і з використанням модернізації діючого обладнання, придбання універсального та автоматизованого обладнання, використання планово-попереджувального ремонту тощо.

Забезпечуючи використання системи управління відтворенням і використанням основних засобів підприємство матиме змогу досягти більш повного вживання різних форм стандартизації та уніфікації, застосування більш економічних конструкцій, а також прийняття оптимальних рішень про заміну обладнання. Система управління використанням і відтворенням основних засобів могла б контролювати темпи розвитку виробництва, рівень основних показників, облік витрат на ремонт і утримання основних засобів, а також координувала б процеси оновлення та відтворення основних засобів.

Заходи щодо підвищення ефективності використання основного капіталу відображено на рисунку 3.1.

Рис. 3.1. Заходи щодо підвищення ефективності використання основного капіталу підприємства

Важливою умовою подальшого підвищення ефективності використання основних засобів є впровадження комплексної системи управління використанням і відтворенням основних засобів.

У цілому для підвищення ефективності використання основних засобів підприємства необхідні здійснити ряд заходів:

- технічне вдосконалення засобів праці, яке передбачає: технічне переозброєння на базі комплексної автоматизації та впровадження гнучких виробничих систем; заміну застарілої техніки, модернізацію обладнання; ліквідацію вузьких місць і диспропорцій у виробничих потужностях підприємства; механізацію допоміжних та обслуговуючих виробництв; розвиток винахідництва та раціоналізаторства;

- збільшення тривалості роботи машин та обладнання за рахунок: ліквідації незадіяного обладнання (здавання його в оренду, лізинг, реалізація тощо); скорочення строків ремонту обладнання; зниження простоїв: цілозмінних та всередині змін;
- покращення організації та управління виробництвом, а саме: прискорення досягнення проектної продуктивності введених в експлуатацію основних засобів; впровадження наукової організації праці та виробництва; покращення забезпечення матеріально-технічними ресурсами; вдосконалення управління виробництвом на базі сучасної комп'ютерної техніки;
- підвищення якості сировини, маючи на увазі збільшення змісту корисних речовин у сировині та його технологічність. З підвищенням якості сировини вихід товарної продукції підвищується, а при тих же існуючих основних виробничих засобів неминуче підвищення фондівіддачі.
- підвищення рівня концентрації виробництва до оптимальних розмірів.
- збільшення капітальних вкладень в активну частину основних виробничих засобів підприємства;
- максимально можливе використання продуктивності та потужності наявного на підприємстві обладнання та календарного фонду часу згідно з технічними характеристиками обладнання;
- забезпечення належного обслуговування та дотримання необхідних умов експлуатації обладнання;
- своєчасне оновлення основних виробничих фондів підприємства.
- застосування комбінованого способу організації виробничих процесів на підприємстві;
- включення до виробництва незадіяних виробничих засобів;
- рівномірне завантаження основних виробничих засобів протягом робочого дня;
- підвищення професійно-кваліфікаційного рівня обслуговуючого основні виробничі засоби персоналу.

Отже, ефективність використання основного капіталу відіграє важливу роль для розвитку діяльності підприємства, оскільки збільшується економічний потенціал та виробничі потужності, підвищується технічний рівень виробництва та збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості промислової продукції та інших показників. Комплекс заходів щодо покращення використання основних засобів підприємства повинен передбачати забезпечення збільшення обсягів виробництва продукції, насамперед за рахунок ефективного використання внутрішньогосподарських резервів, повного використання машин й устаткування, скорочення термінів освоєння знов введених у дію потужностей та формування ефективної системи управління основним капіталом підприємства.

3.2. Рекомендації щодо оптимізації амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

Амортизаційні відрахування є одним з основних джерел відтворення основних засобів, а ефективна амортизаційна політика забезпечує надходження коштів для постійного оновлення основних виробничих засобів та не допускає їх старіння.

Система факторів, що повинна враховуватися при формуванні амортизаційної політики включає в себе такі фактори:

1. Фактори, що впливають на обсяг амортизаційних відрахувань:

1.1 Незалежні від підприємства:

- встановлені державою норми податкової амортизації;
- дозволені законодавством методи бухгалтерської амортизації;
- інфляція.

1.2 Залежні від підприємства:

- обсяг основних засобів, що підлягають амортизації;
- вибір методу амортизації та встановлення терміну амортизації;

– визначення терміну корисного використання об'єктів основних засобів.

2. Фактори, на які впливає обсяг амортизаційних відрахувань:

- витрати підприємства;
- база обкладання податком на прибуток;
- обсяг чистого грошового потоку;
- можливість оновлення основних засобів [6, с. 39].

Амортизаційна політика поряд з іншими складовими включає більш раціональне використання амортизаційних відрахувань на підприємстві. Якщо підприємство направляє амортизаційні відрахування в реальні інвестиції, то вони можуть бути використані на:

1. Реконструкцію діючого виробництва.
2. Технічне переозброєння виробництва.
3. Розширення діючого виробництва.
4. Будівництво нового підприємства.
5. Модернізацію обладнання.
6. Освоєння нових ринків збуту тощо.

Реконструкція діючого виробництва та будівництво нового підприємства потребують значних коштів, якими наразі ТОВ «Молочна компанія «Галичина» не володіє. Проведення нового будівництва та повна реконструкція можливе лише при залученні нових інвесторів, проте це досить ризиково та займе багато часу.

В порівнянні з новим будівництвом та реконструкцією технічне переозброєння вимагає менших витрат за рахунок скорочення вартості ремонтних робіт і забезпечить збільшення обсягів випуску продукції. Тому досить ефективним для ТОВ «Молочна компанія «Галичина» буде здійснення технічного переозброєння виробництва, так як зменшення рівня витрат призведе до збільшення рентабельності ТОВ «Молочна компанія «Галичина» та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Також оптимальним для ТОВ «Молочна компанія «Галичина» буде проведення модернізації виробництва, яка забезпечить використання

інноваційних технологій та новітнього обладнання. Це також досить затратний напрям оптимізації амортизаційної політики ТОВ «Молочна компанія «Галичина», проте його застосування забезпечить оновлення матеріально-технічної бази підприємства та розширення ринків збуту продукції і призведе до підвищення рентабельності та конкурентоспроможності продукції на ринку.

Ефективність амортизаційної політики залежить від вибору підприємством методу нарахування амортизації. Обґрунтування доцільності застосування методу амортизації чи вибору з кількох можливих передбачає проведення такої роботи:

1. Розрахунок розміру амортизаційних відрахувань по роках амортизаційного періоду, проведені розрахунки представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозована сума амортизації на 2020 рік, нарахована за допомогою різних методів ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Метод амортизації	Сума амортизаційних відрахувань, тис. грн.	Відхилення, тис. грн.	Темп приросту, %
Виробничий метод	51783	-	-
Прямолінійний метод	69156	17373	33,6
Метод зменшення залишкової вартості	78725	26942	52,0
Метод прискореного зменшення залишкової вартості	68493	16710	32,3
Кумулятивний метод	65113	13330	25,7

За базу при аналізі було використано суму амортизації, нараховану за допомогою виробничого методу. З проведених розрахунків видно, що використання виробничого методу забезпечує підприємство найменшим грошовим потоком амортизаційних відрахувань, а найбільшим є грошовий потік, розрахований при використанні методу зменшення залишкової вартості у разі вибору даного методу додаткові надходження від амортизації складатимуть 26942 тис. грн., що вдвічі більше таких же надходжень при використанні виробничого методу на 52%.

2. Розрахунок обсягу чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства по роках амортизаційного періоду, що представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Обсяг чистого прибутку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» з використанням різних методів амортизації

Стаття	2019	Прямолінійний метод	Метод зменшення залишкової вартості	Метод прискореного зменшення залишкової вартості	Кумулятивний метод	Виробничий метод
Чистий дохід від реалізації продукції	1076722	1076722	1076722	1076722	1076722	1076722
Собівартість реалізованої продукції	784496	846743	794065	774264	781116	771166
Валовий: прибуток/збиток	292226	229979	282657	302458	295606	305556
Інші операційні доходи	30990	30990	30990	30990	30990	30990
Адміністративні витрати	25837	25837	25837	25837	25837	25837
Витрати на збут	244679	244679	244679	244679	244679	244679
Інші операційні витрати	42327	42327	42327	42327	42327	42327
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток/збиток	10373	-51874	804	20605	13753	23703
Інші доходи	178	178	178	178	178	178
Фінансові витрати	1579	1579	1579	1579	1579	1579
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток/збиток	8972	-53275	-597	19204	12352	22302
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1615	-	-	3456,7	2223,4	4014,4
Чистий фінансовий результат: прибуток/збиток	7357	-53275	-597	15747,3	10128,6	18287,6

З проаналізованих даних видно, що обсяг чистого фінансового результату, що залишається в розпорядженні ТОВ «Молочна компанія «Галичина» при використанні різних методів нарахування амортизації відрізняється. При застосуванні прямолінійного методу та методу зменшення залишкової вартості підприємство отримає збиток у розмірі 53275 тис. грн та 597 тис. грн відповідно. Прибуток підприємство отримає при використанні кумулятивного, виробничого та методу прискореного зменшення залишкової вартості. Найбільше зростання прибутку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» спостерігається при застосуванні виробничого методу нарахування амортизації в розмірі 18287,6 тис. грн.

3. Розрахунок грошового потоку підприємства по роках амортизаційного періоду, який визначається як сума амортизаційних відрахувань та чистого прибутку підприємства, що розраховано в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Обсяг грошового потоку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» з використанням різних методів амортизації

Стаття	2019	Прямолінійний метод	Метод зменшення залишкової вартості	Метод прискореного зменшення залишкової вартості	Кумулятивний метод	Виробничий метод
Сума амортизаційних відрахувань, тис. грн.	6909	69156	78725	68493	65113	51783
Чистий прибуток, тис. грн.	7357	-53275	-597	15747,3	10128,6	18287,6
Грошовий потік, тис. грн.	14266	15881	78128	84240,3	75241,6	70070,6

З проведених розрахунків можна зробити висновок, що при застосуванні різних методів нарахування амортизаційних відрахувань найбільший грошовий потік підприємство ТОВ «Молочна компанія «Галичина» отримає при застосуванні методу прискореного зменшення залишкової вартості в розмірі 84240,3 тис. грн. Дані кошти можна використати на оновлення основних засобів та їх модернізацію, що призведе до збільшення обсягів виготовленої продукції

підприємства і в результаті ТОВ «Молочна компанія «Галичина» отримає більший прибуток.

ТОВ «Молочна компанія «Галичина» має оптимізувати амортизаційну політику на виробництві. В результаті проведення заходів щодо підвищення ефективності політики відбуватиметься і процес оновлення активної частини основних виробничих засобів, а також підвищується технічний рівень виробництва. Все це створює передумови для підвищення продуктивності праці, збільшення випуску продукції, зниження собівартості і максимізації прибутку.

Важливою проблемою є вибір найбільш доцільного методу нарахування амортизації та визначення строків корисного використання основних засобів на підприємстві [9, с. 39]. Для цього необхідно створити групу із інженерно-технічних робітників, за підсумками роботи якої були б затверджені строки корисного використання основних засобів за групами та пропозиції щодо застосування методів амортизації основних засобів.

Головною пропозицією є не застосування єдиного методу та жорстких норм, а їх комбінація.

Для ТОВ «Молочна компанія «Галичина» більш вигідним буде збільшення суми амортизаційних відрахувань в основне джерело фінансування технічного розвитку підприємства в умовах ринкової економіки за рахунок пом'якшення податкового режиму.

Застосування прискореної амортизації з погляду формування прибутку доцільне в тому разі, якщо зростання собівартості за рахунок амортизаційних відрахувань у першій половині строку служби основного засобу не перевищує реалізаційних цін на неї, що дає можливість відшкодувати включену в собівартість суму амортизації та спрямувати ці кошти для подальшого відтворення основних засобів. В іншому разі продукція стає неконкурентоспроможною за ціновими факторами, хоча фактичного витрачання додаткових коштів не відбувається.

Проте в умовах ринкової економіки, коли підприємство здатне успішно функціонувати лише в тісному зв'язку із зовнішнім середовищем, жоден суб'єкт

господарювання не може дозволити собі значного погіршення показників фінансової звітності.

Також важливим фактором підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств є розмір амортизаційних відрахувань, які слугуватимуть додатковим джерелом для оновлення устаткування на підприємстві.

Є доцільним розробити в загальній системі управління основними засобами норми і нормативи потреби в устаткуванні та його комплектності. Система повинна забезпечувати планомірне оновлення основних засобів. Впровадження системи управління використанням і відтворенням основних засобів при дотриманні всіх цих вимог могло б підвищити ефективність використання амортизаційного фонду та забезпечити високі темпи фондівдачі.

Поряд з технічними і організаційними факторами важливу роль в підвищенні ефективності використання основних засобів відіграють фактори матеріального стимулювання працівників. Наприклад, можливе збільшення матеріальної зацікавленості працівників за допомогою преміювання, доплат та надбавок.

Також для поліпшення використання основних засобів та виробничих потужностей на ТОВ «Молочна компанія «Галичина» можна завдяки: підвищенню інтенсивності використання виробничих потужностей і основних фондів ;підвищенню їх навантаження; дотриманню пропорційності і змінності у роботі обладнання та постійному контролю.

Важливий резерв використання основних засобів та виробничих потужностей – це швидке освоєння проектних потужностей, введення в дію нових технологічних ліній та устаткування.

Особливо значущим є забезпечення оперативного контролю за ефективністю використання активів, праці, формуванням витрат виробництва тощо. Стосовно основних засобів, такий контроль має здійснюватись не тільки за фактами здійснення господарських операцій, але й бути у певній мірі прогнозним.

Зокрема, важливе місце займає контроль забезпеченості ТОВ «Молочна компанія «Галичина» основними засобами, оскільки відхилення від оптимального рівня як в одну, так і в іншу сторони спричинює зниження ефективності виробництва. Причому негативний вплив таких відхилень проявляється через зниження ефективності використання основних засобів і відбивається на загальній ефективності виробництва.

Також ефективність амортизаційної політики залежить від того, наскільки точно визначено терміни експлуатації введених активів та вибір підприємством методу нарахування амортизації.

За побудови ефективної амортизаційної політики підприємства одним з основних показників, який має бути постійним об'єктом контролю, є термін окупності активів. Серед сукупності чинників, які впливають на окупність активів, основними є: ціна продукції (робіт, послуг) та обсяг збуту продукції (робіт, послуг).

Вибір оптимального методу нарахування амортизації для оновлення основних засобів дасть можливість керівнику своєчасно реагувати на зміни ринкового середовища, підвищити конкурентоспроможність підприємства та професійно приймати рішення щодо розміру його прибутку й грошового потоку.

Застосування прискореної амортизації з погляду формування прибутку доцільне при зростанні собівартості за рахунок амортизаційних відрахувань у першій половині строку служби основного засобу та не перевищення реалізаційних цін на неї, що дає можливість відшкодувати включену в собівартість суму амортизації та спрямувати ці кошти для подальшого відтворення основних засобів. В іншому разі продукція стає неконкурентоспроможною за ціновими факторами, спостерігається погіршення даних бухгалтерської звітності, хоча фактичного витрачання додаткових коштів не відбувається [4, с. 34].

Найефективнішою схемою нарахування амортизації є не застосування єдиного методу та жорстких норм, а їх комбінація. Збільшення амортизаційних відрахувань спричиняє зростання витрат на виробництво продукції, а отже за

фіксованого рівня цін зменшує прибуток підприємств. Однак розміри збільшення амортизаційних відрахувань і зменшення прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств, не збігаються, бо кошти, які спрямовуються на амортизацію основних фондів, не оподатковуються, на відміну від прибутку. А навпаки, ще й зменшують останній до оподаткування. Тому для підприємств вигідніше збільшувати суму амортизаційних відрахувань в основне джерело фінансування технічного розвитку підприємств в умовах ринкової економіки, забезпечуючи їм пом'якшення податкового режиму.

Вигідною комбінацією для застосування різних методів нарахування амортизації буде наступна: від початку експлуатації основного засобу більш доцільним буде застосування одного із методів прискореної амортизації – це метод зменшення залишкової вартості чи метод прискореного зменшення залишкової вартості, а у разі зменшення корисності засобу замінити його на прямолінійний метод.

Отже, використання запропонованих рекомендацій щодо оптимізації амортизаційної політики призведе до значного збільшення амортизаційного фонду підприємства та підвищення ефективності амортизаційної політики на підприємстві ТОВ «Молочна компанія «Галичина».

3.3. Міжнародний досвід формування амортизаційної політики підприємства та можливості його імплементації в діяльності ТОВ «Молочна компанія «Галичина»

Перехід на ринкові умови господарювання потребують нових підходів до формування фінансових ресурсів. На сьогоднішній день збільшується значення прибутку, амортизаційних відрахувань та позичкових коштів у формуванні фінансових ресурсів підприємств. Усе це змушує підприємства виявляти ініціативу та винахідливість. Раціональне застосування амортизаційної політики

на підприємстві є важливою ланкою його фінансового управління і дає можливість керівництву підприємства розширити виробництво чи створити новий напрям бізнесу.

Важливим є дослідження міжнародного досвіду формування амортизаційної політики підприємства та можливості його застосування на українських підприємствах. Методи нарахування амортизації в різних країнах представлено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4

Методи нарахування амортизації в різних країнах [57]

Країна	Методи нарахування амортизації
Росія	Лінійний, зменшення залишку, списання вартості пропорційно обсягу продукції (робіт).
Польща	Прямолінійний, зменшення залишку (дегресивний), природний. Амортизація нараховується за певною схемою з використанням термінів та коефіцієнтів для конкретних груп основних засобів.
Португалія	Використовується лише лінійний метод.
Франція	Використовується переважно прямолінійний метод, але ліквідаційна вартість при цьому не зазначається.
Німеччина	Не передбачено жодних конкретних методів, проте на практиці найчастіше застосовують прямолінійний метод та метод зменшення залишку.
Японія	Використовується метод зменшення вартості.
Данія	Використовується прямолінійний метод.
Чехія	Розрізняють амортизацію двох видів: податкову і бухгалтерську.
Угорщина	Плановий, понадплановий, односумовий.
Швеція	Норми амортизаційних відрахувань для цілей оподаткування зазвичай збігаються з нормами бухгалтерської амортизації.
Швейцарія	Можна використовувати такі методи, як рівномірна амортизація і метод зменшення залишку.
Бельгія	Використовують лінійний метод нарахування амортизації, а також дегресивний та прогресивний методи.
Великобританія	Самі методи нарахування амортизації, визначення залишкової вартості активу та інші важливі моменти можуть бути змінені залежно від ситуації.
США	Використовується прискорений метод нарахування амортизації
Канада	Характерний особливий метод нарахування амортизації – метод системи меж.

З таблиці 3.4 видно, що зарубіжні країни використовують різні методи нарахування амортизації, які мають схожі риси з методами, що використовуються

на українських підприємствах, проте існують і відмінності щодо застосування таких методів [57].

В практиці зарубіжних країн порівнянні з вітчизняною нарахування амортизації трактують не як перенесення вартості на новостворений продукт, а як розподіл вартості необоротних активів з метою зіставлення доходів та здійснених витрат. Також в різних країнах відрізняються і методи нарахування амортизації.

Розглядаючи особливості нарахування амортизації в різних країнах було б доцільно звернути увагу на досвід наших сусідів, а саме Угорщини та Польщі. Регулювання амортизаційних відрахувань в Угорщині здійснюється відповідно до Закону «Про систему бухгалтерського обліку» 2000 року [59]. В цьому законі є чітко визначено методи та особливості нарахування амортизації. Амортизацію нараховують з початку ведення об'єкта в експлуатацію до закінчення строку корисного використання. Особливістю є те, що в Угорщині розрізняють 3 види амортизаційних відрахувань:

- 1) планову (нараховується самим підприємством згідно встановлених темпів і методу);
- 2) понадпланову (нараховується тоді коли балансова вартість активів є значно вищою за ринкову вартість на дату балансу, або якщо ефективність від використання об'єкта значно знизилася);
- 3) односумову (використовується коли первісна вартість не є вищою за 100 тис. форинтів (близько 9600 грн) і списується одразу після ведення в дію об'єкта) [59, с. 4].

Найбільш широко використовуваними методами нарахування амортизації на підприємствах є:

- 1) лінійний – списання рівними сумами щороку;
- 2) дегресивний – в перші роки використання списується більша сума амортизаційних відрахувань;
- 3) метод множників;
- 4) прогресивний(сповільнений).

В Угорщині для точності відображення інформації про розрахунок амортизації дозволяється включати в вартість, що амортизується витрати понесені для підтримання об'єкта основних засобів в робочому стані. Так само, як і в українських підприємствах не нараховується амортизація на лісові угіддя, земельні ділянки, витвори мистецтва, винаходи і т.д. В бухгалтерському обліку цієї країни визначено, що вартість необоротних активів через амортизаційні відрахування переходить у вартість виробленої продукції [46, с. 5].

У Польщі законодавчо визначено таких три основних методи нарахування амортизації, як:

- 1) прямолінійний – це найбільш поширений та передбачає нарахування амортизації рівномірно;
- 2) дегресивний – використовується тоді, коли термін використання об'єкта невеликий, а інтенсивне використання об'єкта призводить до його швидкого зношення;
- 3) природний – використання цього методу залежить від фактичного використання активу в процесі виробництва [10, с. 154].

В Німеччині немає конкретно визначено методу за яким б здійснювалося нарахування амортизації. Найбільш поширеним є метод зменшеного залишку та прямолінійний [57].

Щодо вибору методу амортизації в американській практиці є досить великий вибір. Керівництво підприємства самостійно визначає строк функціонування та вибір методу яким буде нараховувати величину зносу. Тут береться до уваги також професійність та досвід діяльності щодо даного питання. Варто зазначити, що в системі обліку США можуть переглядатися норми амортизації, але сама оцінка об'єкту перегляду не підлягає. Розвиненість економіки США дає можливість застосовувати на багатьох підприємствах прискорений метод нарахування амортизації. У США прийнятий єдиний коефіцієнт прискореної амортизації – 2,0. Це дає можливість компенсувати втрати від дострокового вибуття активу у зв'язку з моральним зносом [57].

В США досить відомою є модифікована система прискореного відшкодування витрат Modified Accelerated Cost Recovery System MACRS), що застосовується в США з 1987 р. Ця система встановлює методи амортизації і термін експлуатації основних засобів для визначення суми амортизаційних відрахувань з метою оподаткування [57].

Таким чином, з метою оподаткування основних засобів (крім будівель) у США застосовується прискорена амортизація.

Система MACRS передбачає:

- 1) відсутність ліквідаційної вартості;
- 2) умову середини року, тобто передбачається, що початком терміну експлуатації об'єкта є середина року (незалежно від місяця фактичного початку його експлуатації);
- 3) при застосуванні прискореної амортизації здійснюється перехід до прямолінійної амортизації в тому році, коли сума прямолінійної амортизації перевищує суму прискореної амортизації [57].

Для Канади характерний особливий метод нарахування амортизації, а саме метод системи меж. Це дає змогу кожному підприємству самостійно вибрати термін протягом якого буде нараховуватися амортизація, але в межах максимально-мінімальних встановлених меж [57].

В Нідерландах та Іспанії норми амортизації не співпадають з нормами передбаченими податковим законодавством [57].

У Греції амортизація нараховується відповідно до податкового законодавства. Процентні платежі за позиками, що відносяться до створення основних засобів, можуть здійснюватись двома способами:

- 1) шляхом негайного списання;
- 2) шляхом амортизації активів протягом п'яти років [57].

Для Данії характерним є використання обраного за вибором методу амортизації. Ставки амортизації є окремо визначеними, як для податкового так і для фінансового обліку. Тут як і в багатьох інших країнах найчастіше використовується прямолінійний метод. Капіталізації фінансових витрат на

створення власних активів протягом періоду, коли вони стають придатними до використання, в Данії законом не забороняється, але поширеного використання не набула [57].

Амортизація капіталу в Англії регулюється стандартом SSAP 12 в якому вказано передбачуваний термін служби активу та методи нарахування амортизації, які відповідатимуть реальним умовам. Однак у зв'язку з податковими правилами Управління податкових зборів Великобританії відхиляються власні норми амортизації компаній, які замінюються стандартними «податковими відрахуваннями». Суми амортизації відображаються в обліку, і як витрати підприємства, і як накопичена амортизація (знос) [57].

У Белгії використовують лінійний метод нарахування амортизації, а також дегресивний (полягає у зниженні амортизаційних відрахувань) та прогресивний метод [57].

Є країни в яких законодавчо визначено, яким методом потрібно нараховувати амортизацію. Наприклад в Португалії можливо лише використання лінійного методу нарахування амортизації, так як матеріальні активи повинні амортизуватися протягом усього терміну на систематичній основі [57].

Досвід Франції також є досить цікавим, адже амортизацію тут на щойно придбані протягом року основні засоби нараховуватиметься з дати в ведення в експлуатацію тільки в одиничних випадках з дати придбання. Використовується найчастіше прямолінійний метод, але ніколи не вказується ліквідаційна вартість. При чому для того аби розрахувати амортизацію за рік береться 360 днів, а за місяць 30. Ще одною особливістю є те, що на окремі основні засоби нарахування амортизації здійснюється згідно встановленого законодавством порядку. А саме це стосується житлових будинків, торговельних приміщень, офісів, промислових приміщень, тимчасових споруд з дерева, обладнання та інструментів, мобільних та стаціонарних споруд. У Франції при використанні прискореного методу амортизації використовують три рівні, які залежать від терміну служби об'єктів основних засобів: якщо строк експлуатації три чи чотири роки – 1,5; п'ять-шість років – 2,0; понад шість років – 2,5 [57].

Врахування зарубіжного досвіду щодо формування амортизаційної політики для українських підприємств має важливе значення для налагодження активної співпраці з міжнародними компаніями, виходу на світовий ринок товарів, послуг, інформаційних технологій, залученню іноземних інвесторів, капіталу [10, с. 157].

Підсумовуючи викладене, можна констатувати, що правова система повинна забезпечити не декларування амортизаційної політики держави, а реальні умови для розвитку підприємницької діяльності, у тому числі шляхом продуманої податкової політики, спрямованої на стимулювання інвестиційної діяльності для оновлення основних засобів на підприємствах.

Висновки до розділу 3

1. Ефективність використання основного капіталу відіграє важливу роль для розвитку діяльності підприємства, оскільки збільшується економічний потенціал та виробничі потужності, підвищується технічний рівень виробництва та збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості промислової продукції та інших показників. Інтенсивними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів є: механізація та автоматизація виробництва, технічне переозброєння та модернізація підприємства, удосконалення технологічних процесів, скорочення тривалості операційного циклу виробництва, застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом, підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу на підприємстві. Екстенсивні напрями підвищення використання основних засобів включають: скорочення простоїв обладнання, підвищення якості ремонтів та обслуговування обладнання на підприємстві, збільшення кількості роботи обладнання та зменшення кількості устаткування, що не працює та введення додаткового обладнання на підприємстві.

2. Для раціонального використання амортизаційних відрахувань на підприємстві було запропоновано ряд заходів: реконструкція діючого виробництва, технічне переозброєння виробництва, розширення діючого виробництва, будівництво нового підприємства, модернізація обладнання, освоєння нових ринків збуту. Було визначено, що оптимальним для ТОВ «Молочна компанія «Галичина» буде технічне переозброєння підприємства та модернізація всього обладнання. Було здійснено прогноз суми амортизації на 2020 рік і виявлено, що використання виробничого методу забезпечує підприємство найменшим грошовим потоком амортизаційних відрахувань, а найбільшим є грошовий потік, розрахований при використанні методу зменшення залишкової вартості у розмірі 26942 тис. грн., що вдвічі більше таких же надходжень при використанні виробничого методу на 52%. Проаналізований обсяг чистого фінансового результату показав, що прибуток підприємство отримує при використанні кумулятивного, виробничого та методу прискореного зменшення залишкової вартості. Найбільше зростання прибутку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» спостерігається при застосуванні виробничого методу нарахування амортизації в розмірі 18287,6 тис. грн. Найбільший грошовий потік підприємство ТОВ «Молочна компанія «Галичина» отримує при застосуванні методу прискореного зменшення залишкової вартості в розмірі 84240,3 тис. грн.

3. В практиці зарубіжних країн порівнянні з вітчизняною нарахування амортизації трактують не як перенесення вартості на новостворений продукт, а як розподіл вартості необоротних активів з метою зіставлення доходів та здійснених витрат. Також в різних країнах відрізняються і методи нарахування амортизації, які мають схожі риси з методами, що використовуються на українських підприємствах, проте існують і відмінності щодо застосування таких методів. Врахування зарубіжного досвіду щодо формування амортизаційної політики для українських підприємств має важливе значення для налагодження активної співпраці з міжнародними компаніями, виходу на світовий ринок товарів, послуг, інформаційних технологій, залученню іноземних інвесторів, капіталу

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження в процесі написання дипломної роботи дійшли таких висновків:

1. Термін «амортизація» на сьогоднішній день немає однозначного трактування, що спричиняє певні складнощі при визначенні сутності даного поняття. Найбільш повно економічна сутність амортизації відображена в п'яти концепціях – бухгалтерська, податкова, інвестиційна, законодавча та концепція зносу. Отже, амортизація – це комплексна економічна категорія, яка характеризує систематичне поступове перенесення вартості активів внаслідок зносу на готову продукцію з метою акумулювання коштів на відшкодування витрат на їх відтворення. Вона виконує такі основні функції: відшкодування вартості зносу основних засобів, відтворювальна, накопичувальна, регулююча, облікова, стимулююча, інноваційна, науково-технічна та калькуляційна функції. Амортизація основних засобів має здійснюватись на основі організованої та ефективної амортизаційної політики, яка сприятиме досягненню встановлених цілей та завдань підприємством. Амортизаційна політика – це процес розробки норм та правил нарахування амортизації, встановлення порядку використання амортизаційного фонду. Амортизаційна політика повинна носити стимулюючий характер і сприяти підвищенню норм списання основного капіталу, розвивати прискорену амортизацію, а також створювати пріоритетні умови для розвитку підприємства та економіки в цілому.

2. Амортизаційна політика підприємства відображає державну амортизаційну політику і базується на встановлених державою принципах, методах і нормах амортизаційних відрахувань. Проте, кожне підприємство формує власну амортизаційну політику, яка є найбільш прийнятною для підприємства. На сьогодні відсутні чітко встановлені правила щодо вибору методу амортизації, підприємства можуть нараховувати амортизацію основних засобів застосовуючи такі методи: прямолінійний метод; метод зменшення залишкової вартості; метод прискореного зменшення залишкової вартості;

кумулятивний метод; виробничий метод. Підприємство самостійно приймає рішення про використання того чи іншого методу нарахування амортизації в залежності від характеру складу його основних засобів, від ступеня оновлення обладнання, характеру продукції чи послуг, які виробляє.

3. До основних форм оновлення основного капіталу підприємства відносять звужене, просте та розширене відтворення основних засобів. Оновлення може відбуватись інтенсивним та екстенсивним шляхом і можливе воно за рахунок методів відтворення основних засобів, що включає: поточний та капітальний ремонт, технічне переозброєння, модернізацію обладнання, реконструкцію підприємства та нове будівництво. А для вибору ефективних методів оновлення основного капіталу підприємства необхідно здійснювати комплексний аналіз наявності та ефективності використання основних засобів.

4. Торгова марка (ТМ) «Галичина» – йогуртно-кефірний бренд №1 в Україні. Компанія займала лідируючі позиції серед найбільших виробників кисломолочних напоїв України. Компанія «Галичина» має загальну організаційну структуру, що включає: загальні збори, наглядову раду, генерального директора та ревізійну комісію. Статутний капітал фірми становить 10 000 тис грн. Основним джерелом доходів підприємства є виручка від реалізації продукції і товарів, виконання робіт і надання послуг. Найбільша питома вага у структурі чистого доходу від реалізації продукції припадає на собівартість реалізованої продукції, досить значну частку займають витрати на збут. Частка чистого фінансового результату (прибутку) коливається в межах від 1% до 7% у структурі чистого доходу від реалізації, що є досить низьким рівнем для підприємства такого рівня.

5. На основі фінансової звітності «Молочна компанія «Галичина» було проведено аналіз фінансового стану компанії. Підприємство має певні проблеми з ліквідністю, що потребують прийняття відповідних заходів. Досить низький показник фінансової стійкості та стабільності. Коефіцієнт фінансової незалежності є досить низьким, а коефіцієнт фінансового ризику протягом періоду, що аналізується є високим. Спостерігається погіршення майже за всіма

показниками ділової активності підприємства, хоча воно є не досить значним. Ефективність діяльності підприємства в 2018 році порівняно з 2017 роком знизилася, в 2019 році показники рентабельності почали збільшуватись.

6. На протязі періоду, що аналізувався видно, що відбулось зростання обсягу та питомої ваги активної частини основних засобів, що означає поліпшення структури основних засобів. Найбільшу питому вагу у промислово-виробничих основних засобах становить активна частина і її частка коливається в межах від 76,2% до 90,5 %. Коефіцієнт придатності основних засобів вищий, ніж коефіцієнт зношеності. Проте протягом 2016-2019 рік спостерігається зменшення коефіцієнта придатності. У досліджуваному періоді оновлення основних засобів значно зросло: коефіцієнт оновлення основних засобів у 2017 році складав 6,65%, в 2018 році – 77,63% і 58,08% у 2019 році. В 2016 та 2017 роках на підприємстві був дефіцит коштів, а тип відтворення основних засобів був простий. Проте починаючи з 2018 року спостерігається позитивна тенденція щодо ефективності амортизаційної політики на підприємстві. Протягом 2018-2019 років присутній надлишок коштів для розширеного відтворення, що вказує на підвищення ефективності амортизаційної політики. ТОВ «Молочна компанія «Галичина» використовує прямолінійний та виробничий методи нарахування амортизації.

7. Ефективність використання основного капіталу відіграє важливу роль для розвитку діяльності підприємства, оскільки збільшується економічний потенціал та виробничі потужності, підвищується технічний рівень виробництва та збільшуються темпи зростання продуктивності праці, поліпшення якості продукції та інших показників. Інтенсивними напрямками підвищення ефективності використання основних засобів є: механізація та автоматизація виробництва, технічне переозброєння та модернізація, удосконалення технологічних процесів, скорочення тривалості операційного циклу виробництва, застосування прогресивних форм організації та управління виробництвом, підвищення освітньо-кваліфікаційного рівня промислово-виробничого персоналу. Екстенсивні напрями підвищення використання основних засобів включають: скорочення простоїв обладнання, підвищення якості ремонтів та обслуговування

обладнання на підприємстві, збільшення кількості роботи обладнання та зменшення кількості устаткування, що не працює та введення додаткового обладнання на підприємстві.

8. Оптимальним для ТОВ «Молочна компанія «Галичина» буде технічне переозброєння підприємства та модернізація всього обладнання. Було здійснено прогноз суми амортизації на 2020 рік і виявлено, що використання виробничого методу забезпечує підприємство найменшим грошовим потоком амортизаційних відрахувань, а найбільшим є грошовий потік, розрахований при використанні методу зменшення залишкової вартості у розмірі 26942 тис. грн., що вдвічі більше таких же надходжень при використанні виробничого методу на 52%. Проаналізований обсяг чистого фінансового результату показав, що прибуток підприємство отримає при використанні кумулятивного, виробничого та методу прискореного зменшення залишкової вартості. Найбільше зростання прибутку ТОВ «Молочна компанія «Галичина» спостерігається при застосуванні виробничого методу нарахування амортизації в розмірі 18287,6 тис. грн. Найбільший грошовий потік підприємство отримає при застосуванні методу прискореного зменшення залишкової вартості в розмірі 84240,3 тис. грн. Проведені розрахунки показали, що найефективнішою схемою нарахування амортизації є не застосування єдиного методу та жорстких норм, а їх комбінація.

9. В практиці зарубіжних країн порівнянні з вітчизняною нарахування амортизації трактують не як перенесення вартості на новостворений продукт, а як розподіл вартості необоротних активів з метою зіставлення доходів та здійснених витрат. Також в різних країнах відрізняються і методи нарахування амортизації, які мають схожі риси з методами, що використовуються на українських підприємствах, проте існують і відмінності щодо застосування таких методів. Врахування зарубіжного досвіду щодо формування амортизаційної політики для українських підприємств має важливе значення для налагодження активної співпраці з міжнародними компаніями, виходу на світовий ринок товарів, послуг, інформаційних технологій, залученню іноземних інвесторів, капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аграрне інформаційне агентство. – Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/show/top-10-ukrainskih-virobnikiv-molocnoi-produkcii>
2. Баб'як, Н. Д. Вплив амортизаційних відрахувань на результати фінансово-господарської діяльності підприємства / Н. Д. Баб'як // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 34 – 40
3. Багацька, К. В. Фінансовий аналіз / К. В. Багацька, Т. А. Говорушко, О. О. Шеремет. – К.: Видавничий дім «АртЕк», 2014. – 320 с.
4. Безуглий, А. О. Про вилучення частини амортизаційних відрахувань та використання потужностей підприємств / А. О. Безуглий // Економіка України. – 2000. – № 1. – С. 34 – 40.
5. Білий, Є. Л. Амортизаційна політика як підґрунтя інвестиційного оновлення підприємства / Є. Л. Білий, М. Л. Дударенко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7) – С. 162 – 165
6. Бондар, О. В. Проблеми формування амортизаційної політики в ринкових умовах господарювання / О. В. Бондар // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 5. – С. 38 – 43
7. Виговська, Н. Г. Методи амортизації: проблема вибору оптимального варіанту / Н. Г. Виговська // Вісник ЖІТІ. – 2006. – № 9. – С. 38 – 42
8. Виговська, Н. Г. Удосконалення обліку амортизації: стан, проблеми, перспективи / Н. Г. Виговська – Ж.: ЖІТІ, 2008. – 59 с.
9. Гальчинський, А. С. Основи економічних знань / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко – К.: Вища школа, 2002. – 387 с.
10. Горбачова, Л. В. Облік основних засобів: вітчизняний та зарубіжний досвід / Л. В. Горбачов // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. – 2018. – № 10. – С. 153–157
11. Городянська, Л. В. Амортизація: функції, фінансовий механізм управління, концептуальні підходи до розробки загальної методики обліку

амортизації / Л. В. Городянська // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 2. – С. 57 – 68

12. Дерев'янку, С. І. Методи нарахування амортизації та її облік / С. І. Дерев'янку // Агрокомпас. – 2003. – №7. – С. 62 – 70

13. Енциклопедія Сучасної України. – К: Координаційне бюро Енциклопедії Сучасної України Національної академії наук України, 2011. – 826 с.

14. Єна, В. М. Питання оптимізації амортизаційних відрахувань на підприємствах ДК «Укргазвидобування» / В. М. Єна, К. С. Курочкін, І. В. Мудрий // Нафтова і газова промисловість. – 2001. – №2. – С. 13 – 17

15. Забеліна, І. О. Аналіз методів нарахування амортизації / І. О. Забеліна // Сіверянський літопис. – 2006. – № 4. – С. 172 – 174

16. Заволока, С. П. Обґрунтування ефективного варіанта використання амортизаційних відрахувань / С. П. Заволока // Економіка та держава. – 2005. – №7. – С. 38 – 39

17. Загородній, А. Г. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навч. посіб. / А. Г. Загородній, Г. О. Партин. – К.: «Знання», 2004. – 377 с.

18. Задорожний, З. В. Актуальні питання облікової політики підприємств щодо необоротних активів / З. В. Задорожний, Л. Г. Семеген, Л. Т. Богуцька. – Т.: ТНЕУ, 2012. – 237 с.

19. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю»: (офіц. текст: за станом на 06.02.2018 № 2275-VIII) – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>

20. Кайдан, Н. І. Вибір методу нарахування амортизації / Н. І. Кайдан // Сіверянський літопис. – 2003. – № 4. – С. 152 – 159

21. Кленін, О. А. Амортизація як ресурс збільшення виробничого потенціалу підприємства / О. А. Кленін // Схід. – 2007. – № 7. – С. 42 – 45

22. Кленін, О. А. До питання впливу реформування державної амортизаційної політики в Україні на процес відтворення капіталу промислових

підприємств / О. А. Кленін // Вісник економічної науки України. – 2006. – №2. – С. 109 – 112

23. Косова, Т. М. Амортизація як інвестиційний ресурс підприємства / Т. М. Косова // Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 9. – С. 157 – 166

24. Кузьмін, О. Є. Амортизаційна політика підприємства / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова // Фінанси підприємства. – 2005. – № 12. – С. 20 – 25

25. Мазуркевич, І. В. Особливості відтворення основних засобів на підприємствах у ринкових умовах / І. В. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – №4. – С. 58 – 61

26. Мазуркевич, І. В. Теоретичні аспекти відтворення основних засобів на підприємстві / І. В. Мазуркевич // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – №1. – С. 53 – 57

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» (офіц. текст: за станом на 01.01.2012) – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_014

28. Нидлз, Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Х. Колдуэлл. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.

29. Овод, Л. В. Стратегічні управлінські рішення у формуванні амортизаційної політики підприємства / Л. В. Овод // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – С. 100 – 103

30. Овод, Л. В. Сутність амортизаційної політики та її складові елементи / Л. В. Овод // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2003. – № 5. – С. 66 – 69

31. Орлов, П. Про використання в Україні різних систем амортизації / П. Орлов, С. Орлов // Економіка України. – 2005. – № 5. – С. 38 – 44

32. Орлов, П. Прискорена амортизація і прискорене спрацювання основних фондів / П. Орлов, С. Орлов // Економіка України. – 2006. – С. 30 – 36

33. Ошмарін, Я. В. Стан та перспективи розвитку амортизаційної політики в Україні / Я. В. Ошмарін // Вісник ЖДТУ. – 2006. – № 4. – С. 164 – 177

34. Парнюк, В. О. Про головні напрями реформування амортизаційної політики / В. О. Парнюк // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 93 – 96
35. Пашню, Л. А. Амортизаційна політика держави на сучасному етапі / Л. А. Пашню // Підприємство, господарство і право. – 2006. – №4. – С. 167 – 169
36. Податковий Кодекс України (офіц. текст: за станом на 01.09.2018). – Режим доступу: <https://ibuhgalter.net/ru/tax-codex/156>
37. Покропивний, С. Ф. Економіка підприємства / С. Ф. Покропивний. – К., 2001. – 365 с.
38. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року № 92. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>
39. Помилуко, Є. О. Особливості реалізації амортизаційної політики в Україні / Є. О. Помилуко. // Ефективна економіка. – 2012. – № 9. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_9_56
40. Портал рекомендацій Favor – Режим доступу: <https://www.favor.com.ua/company/galychyna/>
41. Приймак, Н. С. Амортизація та її функції у господарській діяльності підприємства / Н. С. Приймак // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2009. – Вип. 16(1). – С. 194 – 201
42. Про концепцію амортизаційної політики (офіц. текст: станом на 07.03.2001 №169). – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169/2001#Text>
43. Проданчук, М. О. Концепція амортизаційної політики та її вплив на формування основних засобів / М. О. Проданчук // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 29 – 34
44. Савченко, А. Прискорена амортизація у системі державного регулювання / А. Савченко, Н. Москалюк // Фінанси України. – 2003. – № 7. – С. 68 – 74
45. Сайт молочної компанії «Галичина» – Режим доступу: <https://www.galychyna.com.ua>

46. Семйон, В. С. Особливості нарахування та облікове відображення амортизації в Україні та Угорщині / В. С. Семйон // Економічний журнал. – 2016. – №18. – С. 3 – 6
47. Стадницький, Ю. Амортизаційна політика в Україні: історія розвитку, існуючий стан та шляхи удосконалення / Ю. Стадницький, Т. Саган // Економіст. – 2002. – №12. – С. 34 – 38
48. Тарасюк, Г. М. Амортизаційна політика на підприємстві та шляхи її вдосконалення / Г. М. Тарасюк // Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту. Економічні науки. – 2002. – № 20. – С. 369 – 377
49. Ткаченко, Л. Амортизаційна політика держави як складова стратегії економічних перетворень / Л. Ткаченко // Економіст. – 2006. – №4. – С. 26 – 28
50. Українські новини – Режим доступу: <https://ukranews.com/news/624874-danon-poka-ne-planiruet-pokupat-kompaniyu-galichina>
51. Фоміна, В. С. Інвестування в оновлення основних засобів підприємств як перспектива подальшого розвитку економіки України / В. С. Фоміна // Міжнародна науково-практична конференція 25.12.2020 Мюнхен, DEU. – Режим доступу: https://www.ukrlogos.in.ua/ua_conference_25_12_2020.php
52. Хендриксен, Э. С. Теория бухгалтерского учета / Э. С. Хендриксен, М.Ф. Ван Бреда. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 576 с.
53. Хотомлинський, О. В., Амортизаційний фонд як джерело відтворення основних засобів / О. В. Хотомлянський, В. О. Колосок // Економіка України. – 2004. – № 3. – С. 38 – 43
54. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік: посібник / Н. В. Чебанов, Ю. А. Василенко. – К.: Академія, 2002. – 672 с.
55. Чорновіл, О. Амортизація, сутність та методи нарахування / О. В. Чорновіл, К. Потрапелюк // Економіка і регіон. – 2012. – № 3. – С. 216 – 221
56. Шем'якіна, Н. В. Амортизація основних засобів: проблеми та методи вирішення / Н. В. Шем'якіна. – Д.: Ін-т економіки промисловості, 2009. – 98 с.

57. Шмиголь, Н. М. Аналіз закордонного досвіду у сфері методів нарахування амортизації / Н. М. Шмиголь, Ю. В. Макієнко – Режим доступу: http://www.pev.kpu.zp.ua/journals/2019/5_16_uk/5_16_2019.pdf#page=98

58. Шмиголь, Н. М. Моніторинг діяльності підприємств харчової промисловості в сучасних ринкових умовах / Н. М. Шмиголь // Держава та регіони. – 2009. – №5. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_5/files/EC509_38.pdf

59. Róth, J. Pénzügyisámvitel / J. Róth, Cs. Adorján, J. Lukács, J. Veit – В.: Pénzügyisámvitel, 2008. – 350 p.

60. Trademaster. – Режим доступу: <https://trademaster.ua/news/19568>

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	22	21	17	614
первісна вартість	22	22	22	671
накопичена амортизація		1	5	57
Незавершені капітальні інвестиції				502
Основні засоби:	1404	1578	19581	66323
первісна вартість	1540	1904	21706	75173
Знос	136	326	2125	8850
Інвестиційна нерухомість:				
первісна вартість				
Знос				
Довгострокові біологічні активи:				
первісна вартість				
накопичена амортизація				
Довгострокові фінансові інвестиції:				
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств				
інші фінансові інвестиції				
Довгострокова дебіторська заборгованість				
Відстрочені податкові активи				
Гудвіл				
Відстрочені аквізиційні витрати				
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах				
Інші необоротні активи				

Усього за розділом I	1426	1599	19598	67439
II. Оборотні активи				
Запаси	10115	40570	65616	112 981
Виробничі запаси	4912	10910	24917	32533
Незавершене виробництво				
Готова продукція				
Товари	5203	29660	40699	80448
Поточні біологічні активи				
Депозити перестраховання				
Векселі одержані				
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	53026	76113	126280	155509
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1247	2907	6263	5788
за виданими авансами				
з бюджетом				
у тому числі з податку на прибуток				
з нарахованих доходів				
із внутрішніх розрахунків				
Інша поточна дебіторська заборгованість	4083	3216	3698	1761
Поточні фінансові інвестиції				
Гроші та їх еквіваленти	826	3194	27033	48019
Готівка	61	143	292	705
Рахунки в банках	765	3051	26741	47314
Витрати майбутніх періодів				
Частка перестраховика у страхових резервах				
у тому числі в:				
резервах довгострокових зобов'язань				
резервах збитків або резервах належних виплат				
резервах незароблених премій				

інших страхових резервах				
Інші оборотні активи		33	1246	4092
Усього за розділом II	69300	126033	230136	328150
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс	70726	127632	249734	395589
Пасив	2016	2017	2018	2019
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1	1	10000	10000
Внески до незареєстрованого статутного капіталу				
Капітал у дооцінках				
Додатковий капітал				
Емісійний дохід				
Накопичені курсові різниці				
Резервний капітал				
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-5126	-216	2092	9449
Неоплачений капітал			-5849	-5000
Вилучений капітал				
Інші резерви				
Усього за розділом I	-5125	-215	6243	14449
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання				
Пенсійні зобов'язання				
Довгострокові кредити банків				
Інші довгострокові зобов'язання				
Довгострокові забезпечення				
Довгострокові забезпечення витрат персоналу				
Цільове фінансування				

Благодійна допомога				
Страхові резерви, у тому числі:				
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітнього періоду)				
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітнього періоду)				
резерв незароблених премій; (на початок звітнього періоду)				
інші страхові резерви; (на початок звітнього періоду)				
Інвестиційні контракти;				
Призовий фонд				
Резерв на виплату джек-поту				
Усього за розділом II				
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків				
Векселі видані				
Поточна кредиторська заборгованість:				36279
за довгостроковими зобов'язаннями				
за товари, роботи, послуги	74307	50460	76076	145386
за розрахунками з бюджетом	326	886	763	794
за у тому числі з податку на прибуток				
за розрахунками зі страхування	268	260	546	500
за розрахунками з оплати праці	549	986	2139	1825
за одержаними авансами	380	473	392	30144
за розрахунками з учасниками				
із внутрішніх розрахунків				
за страховою діяльністю				
Поточні забезпечення				
Доходи майбутніх періодів				
Відстрочені комісійні доходи від				

перестраховиків				
Інші поточні зобов'язання	21	74782	163575	166212
Усього за розділом III	75851	127847	243491	381140
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття				
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду				
Баланс	70726	127632	249734	395589

Додаток Б

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Стаття	2016	2017	2018	2019
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	180163	423951	755672	1076722
Чисті зароблені страхові премії				
Премії підписані, валова сума				
Премії, передані у перестраховання				
Зміна резерву незароблених премій, валова сума				
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій				
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	152835	322156	590635	784496
Чисті понесені збитки за страховими виплатами				
Валовий: прибуток	27328	101795	165037	292226
Валовий: збиток				
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань				
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів				
Зміна інших страхових резервів, валова сума				
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах				
Інші операційні доходи	57839	33440	55906	30990
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю				
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції				
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування				
Адміністративні витрати	7357	11831	16490	25837

Витрати на збут	33252	93202	163309	244679
Інші операційні витрати	49684	25517	38253	42327
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю				
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції				
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток		4685	2891	10373
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	-5126			
Дохід від участі в капіталі				
Інші фінансові доходи				
Інші доходи		225	211	178
Дохід від благодійної допомоги				
Фінансові витрати			335	1579
Втрати від участі в капіталі				
Інші витрати				
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті				
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток		4910	2767	8972
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	-5126			
Витрати (дохід) з податку на прибуток		0	459	1615
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування				
Чистий фінансовий результат: прибуток		4910	2308	7357
Чистий фінансовий результат: збиток	-5126			
II. СУКУПНИЙ ДОХІД				
Стаття	2016	2017	2018	2019
Дооцінка (уцінка) необоротних активів				
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів				

Накопичені курсові різниці				
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств				
Інший сукупний дохід				
Інший сукупний дохід до оподаткування				
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом				
Інший сукупний дохід після оподаткування				
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	-5126	4910	2308	7357
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ				
Матеріальні затрати	50884	334378	626534	838761
Витрати на оплату праці	3563	12559	28463	43396
Відрахування на соціальні заходи	1317	2723	6297	9619
Амортизація	136	301	1834	6909
Інші операційні витрати	34393	102745	145559	198654
Разом	90293	452706	808687	1097339
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ				
Середньорічна кількість простих акцій	0	0	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	0	0	0	0
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	0	0	0	0
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	0	0	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	0	0	0	0

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Стаття	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності				
Надходження від:	215218	487532	861430	1167245
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)				
Повернення податків і зборів				
у тому числі податку на додану вартість				
Цільового фінансування				
Надходження від отримання субсидій, дотацій				
Надходження авансів від покупців і замовників		30		30294
Надходження від повернення авансів		366		
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках			587	1351
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)				
Надходження від операційної оренди				
Надходження від отримання роялті, авторських винагород				
Надходження від страхових премій				178
Надходження фінансових установ від повернення позик				
Інші надходження	89	63921	170862	2803
Витрачання на оплату:	208344	508779	862092	1183210
Товарів (робіт, послуг)				
Праці	2395	9812	21910	35511
Відрахувань на соціальні заходи	1178	2734	6012	9713
Зобов'язань з податків і зборів	2322	6776	13582	11874
Витрачання на оплату зобов'язань з податку			248	1420

на прибуток				
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	1862	4509	8063	1647
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	460	2267	5271	8807
Витрачання на оплату авансів				
Витрачання на оплату повернення авансів/td>		2990		
Витрачання на оплату цільових внесків				
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами				
Витрачання фінансових установ на надання позик				
Інші витрачання	242	18390	182318	1925
Чистий рух коштів від операційної діяльності	826	2368	-53035	-40362
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності				
Надходження від реалізації:				
фінансових інвестицій				
необоротних активів				
Надходження від отриманих:				
Відсотків				
Дивідендів				
Надходження від деривативів				
Надходження від погашення позик	10407			
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці				
Інші надходження				
Витрачання на придбання:				
фінансових інвестицій				
необоротних активів				
Виплати за деривативами				

Витрачання на надання позик	10407			
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці				
Інші платежі				
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності				
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності				
Надходження від:			4150	850
Власного капіталу				
Отримання позик			79250	76840
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві				
Інші надходження				
Витрачання на:				
Викуп власних акцій				
Погашення позик			1578	1182
Сплату дивідендів				
Витрачання на сплату відсотків				1579
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди			4613	13581
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві				
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах				
Інші платежі			335	
Чистий рух коштів від фінансової діяльності			76874	61348
Чистий рух грошових коштів за звітний період	826	2368	23839	20986
Залишок коштів на початок року		826	3194	27033
Залишок коштів на кінець року	826	3194	27033	48019